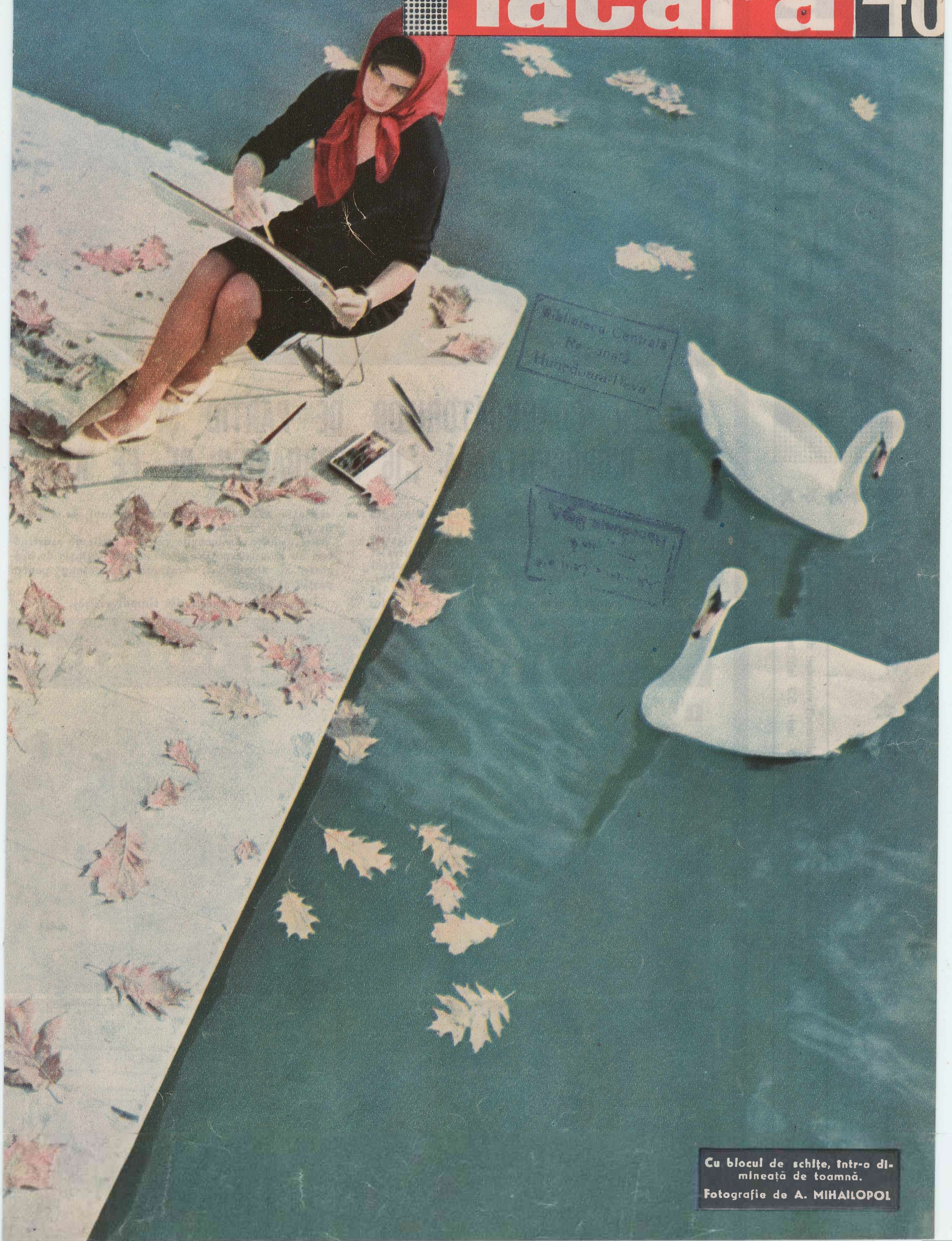

Flacăra 43

Stațiunea Centrală
Reșină
Hindostan-Hava

Вісник
Львів
1963

Cu blocul de schițe, într-o di-
mineață de toamnă.
Fotografie de A. MIHAILOPOL

REDACȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII
Căsuța poștală: 3507, Of. 33
Tel. 17.60.10, înt. 1744

ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL REVISTEI 2 LEI. ABONAMENTE: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

Proletari din toate țările, uniți-odă!
Anul XII nr. 43 (439) — 26 oct. 1963

Flacăra 43

VIZITA CONDUCĂTORILOR DE PARTID ȘI DE STAT LA HIDROCENTRALA „16 FEBRUARIE” DE PE ARGEȘ

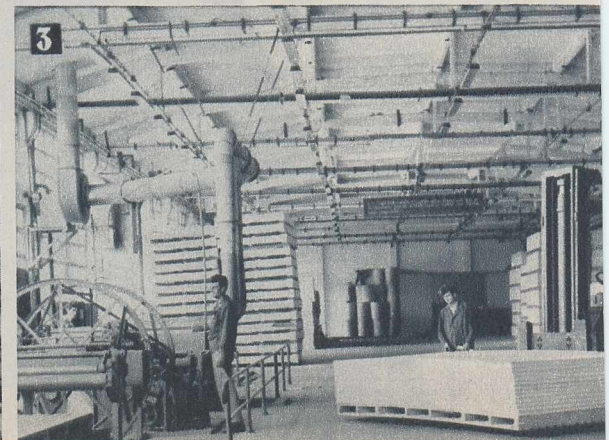
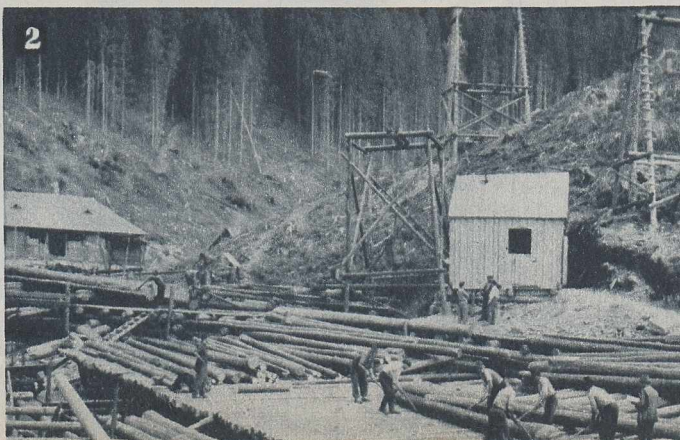
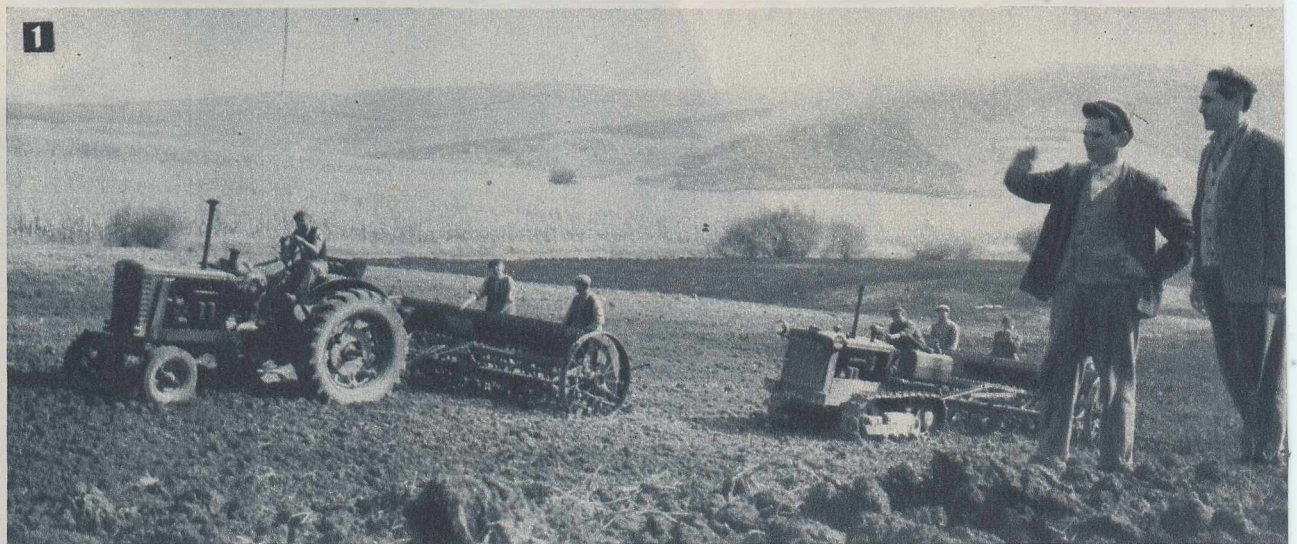
Vineri 18 octombrie 1963 tovarășii Gheorghe Gheorghiu-Dej, Ion Gheorghe Maurer, Gheorghe Apostol, Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica, Gh. Gaston Marin au făcut o vizită la șantierul hidrocentralei „16 Februarie” de pe Argeș. Conducătorii de partid și de stat au fost însoțiți de tovarășii Ștefan Matei, prim-secretar al Comitetului regional Argeș al P.M.R., Constantin Sandu, președintele Comitetului

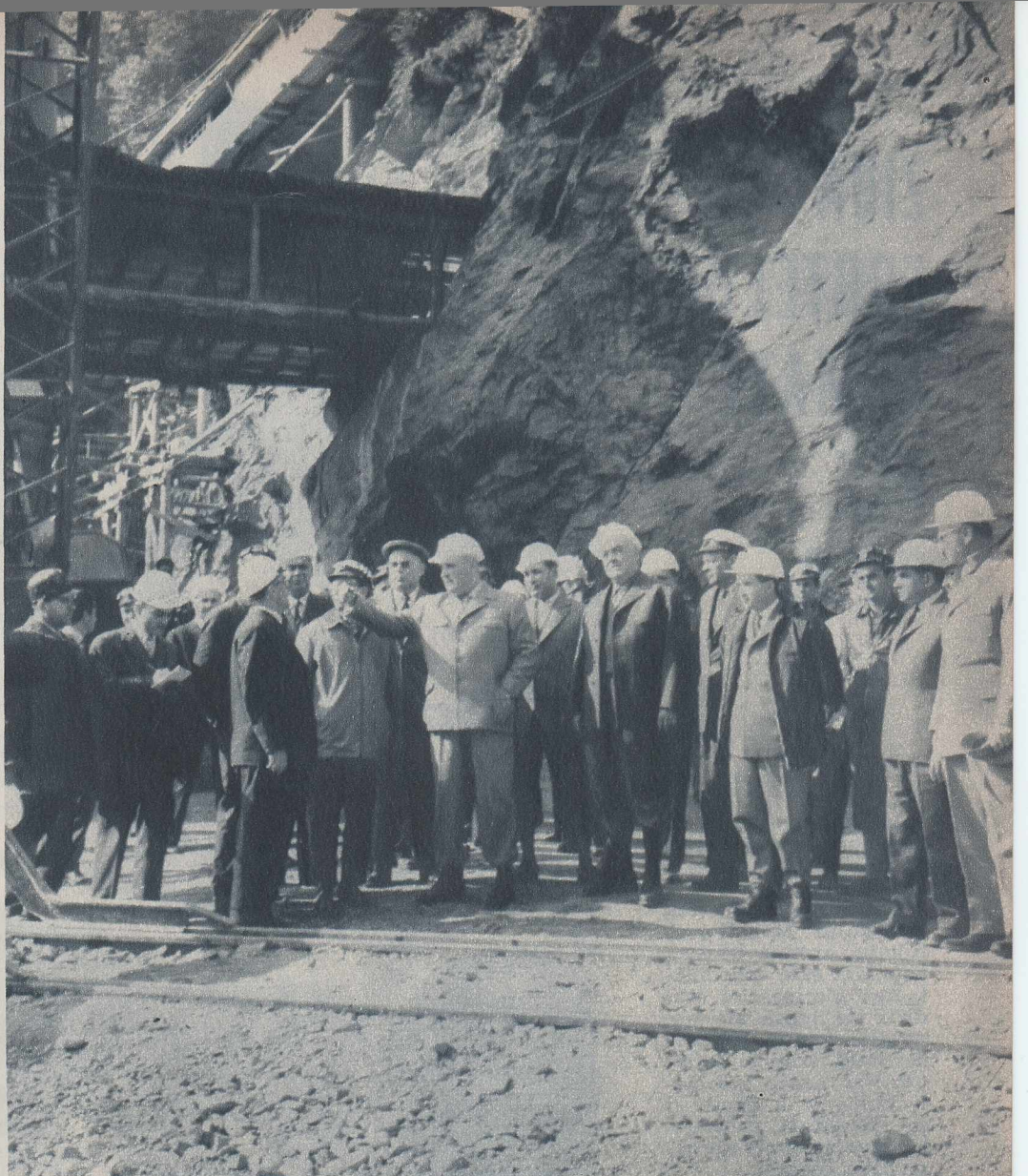
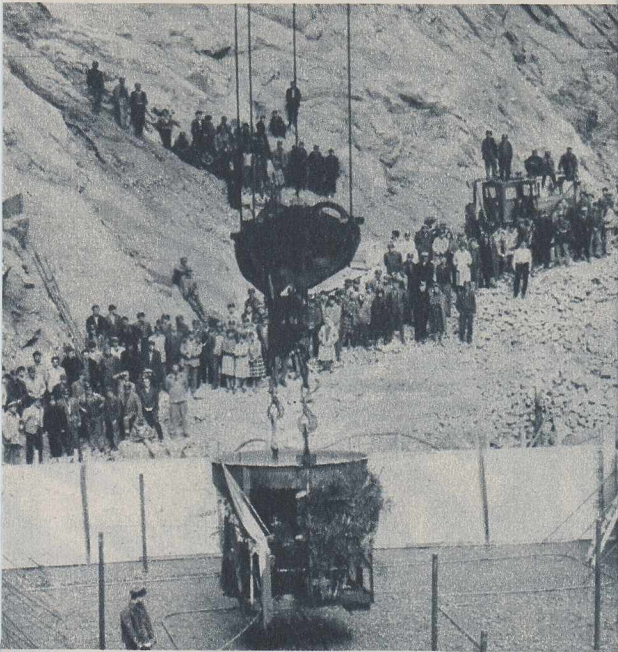
executiv al Sfatului popular regional, de activiști de partid și de stat.

Pretutindeni în locurile vizitate, miile de constructori au făcut oaspeților o caldă manifestație de dragoste și atașament, ovaționând îndelung pentru partid și guvern.

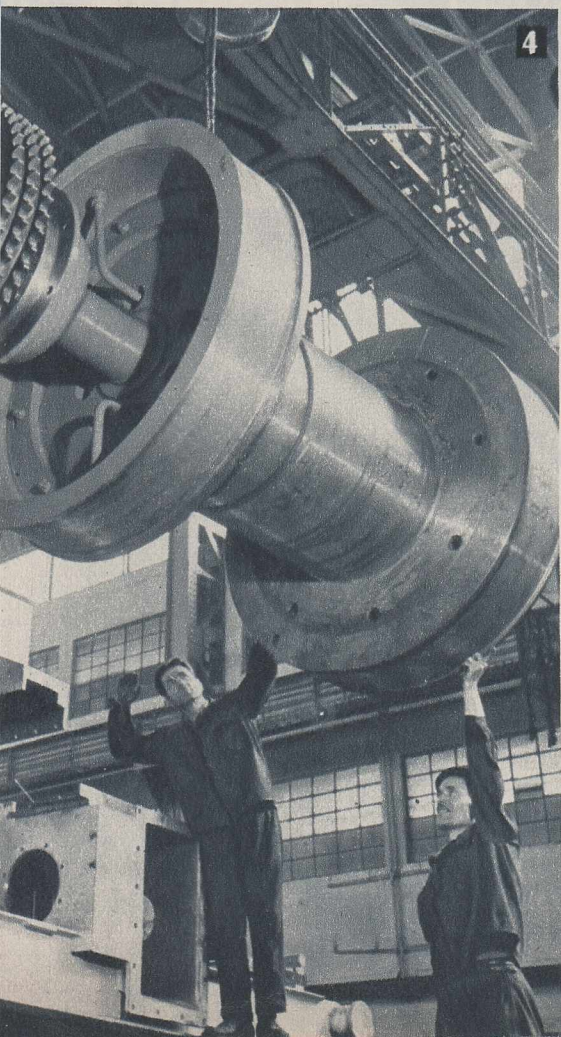
În fotografii: aspecte din timpul vizitei.

Fotocronica Flacării

Fotocronica Flacăării ♦ Fotocro

1 La G.A.C. din comuna Biehiș, regiunea Mureș-Autonomă Maghiară, paralel cu recoltarea cartofilor și a sfecelei de zahăr se lucrează în rișm susținut la însămînțarea grului de toamnă. Pînă în prezent s-au însămînțat aproape 400 ha.

2 Muncitorii sectorului de exploatare Orlat al întreprinderii forestiere Sibiu au dat peste plan 1.410 m³ lemn rotund de rășinoase, 257 m³ lemn fag, 13.000 kg rășină pentru industria chimică etc. În fotografie: rampă de încărcare de pe Valea Cibinului.

3 Combinatul de industrializare a lemnului din Rimnicu-Vilcea, regiunea Argeș. În trimestrul III combinatul și-a îndeplinit planul de producție globală în proporție de 106,6%. S-au livrat peste plan 138 tone plăci aglomerate, 207 m² panel, 485 m² furnir estetic. În fotografie: autostivitor în secția plăci aglomerate din aschii, sectorul finisaj, pregătește un nou lot pentru expediție.

4 Uzina de construcții de utilaj petrolier „I. Mai”-Ploiești are însemnate realizări pe primele trei trimestre. Astfel, planul de producție globală a fost realizat în proporție de 100,82%. Numai pe luna august s-a obținut la instalația de foraj 2 D.H.-75 o economie față de plan, pe bucată, de lei 44.000 și la instalația de foraj T-50 o economie pe bucată de 161.000 lei. Măsurile tehnico-organizatorice preconizate pentru anul 1964 vor avea o eficiență economică de peste 14 milioane lei. În fotografie: echipa de montaj condusă de Vasile Pîțigoi assemblează în carcasă toba de manevră a trolului de foraj pentru instalația 4 L.D.

5 Comitetul Internațional olimpic intră în Baden-Baden (R.F.G.) în a 60-a sesiune a atribuit atletelor române Iolanda Balaș, recordmană mondială la săritura în înălțime, „Trofeu” Mohammed Taher — creat în 1950 pentru atleții amatori care s-au distins prin performanțe excepționale. În fotografie: Iolanda Balaș sărind 1,80 m la recentele întreceri atletice de la Tokio.

6 Încercînd să preîntîmpine demonstrațiile împotriva juntei instaurate la putere după lovitură de stat militară, autoritățile din Honduras au postat soldați din loc în loc, pe străzile capitalei — orașul Tegucigalpa.

ZIUA FORȚELOR ARMATE ALE R.P.R.

În fiecare an la 25 octombrie se sărbătorește Ziua Forțelor Armate ale R.P.R.

Creată sub conducerea Partidului Muncitoresc Român, armata noastră populară este continuatoarea glorioaselor tradiții de luptă ale poporului român. Ea este devotată trup și suflet măreței cauze a socialismului și a păcii și stă de strajă cuceririlor revoluționare ale oamenilor muncii.

Datorită grijii permanente a partidului și guvernului, România are astăzi o armată puternică, bine pregătită, înzestrată cu o tehnică de luptă modernă.

În fotografii: două aspecte din pregătirea de luptă a militarilor Forțelor Armate ale R. P. Române.

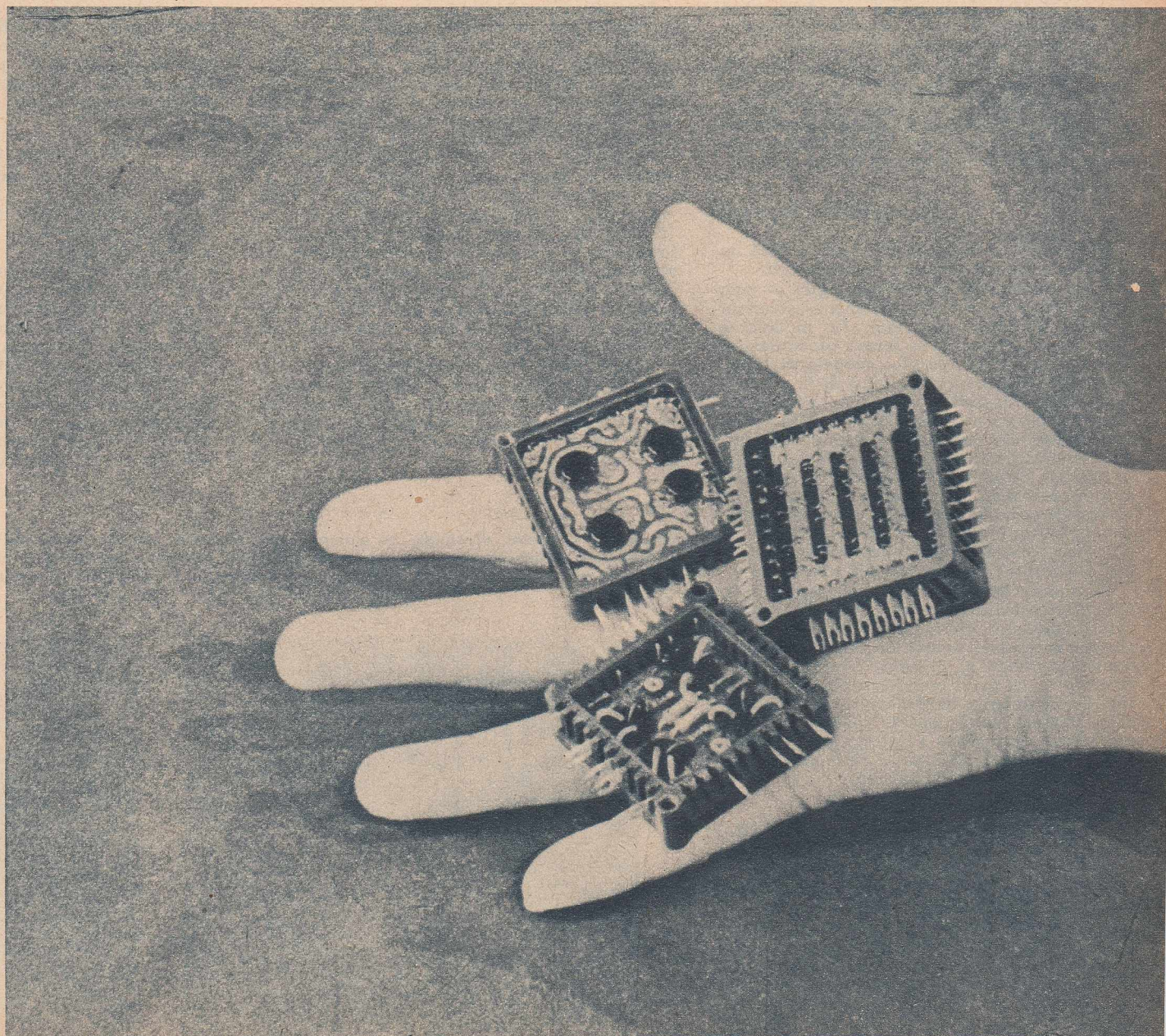
„Hrana” creierului electronic: banda perforată, care introduce informația.

Creier în laborator

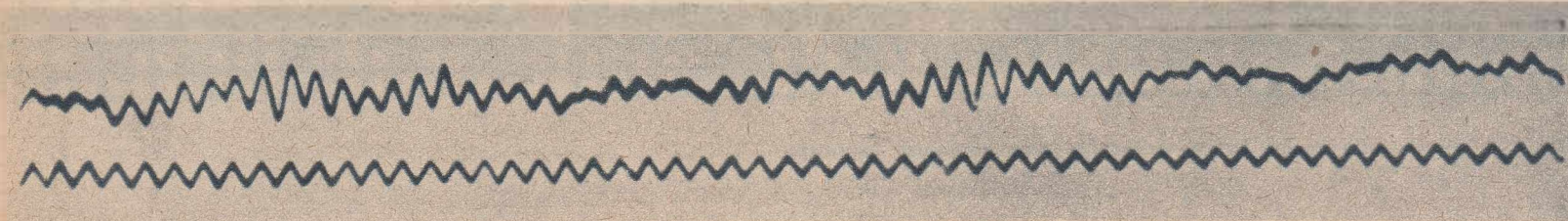
de prof. univ. Edmond NICOLAU

Volumul creierului uman este relativ mic, de ordinul a doi decimetri cubi. Și totuși, în acest volum atât de redus funcționează 14 miliarde de neuroni, fiecare dintre ei având complexitatea unui calculator electronic.

Cum ne ajută cibernetica la înțelegerea funcțiilor creierului?

Pe măsură ce creierii electronici devin mai complecși, se impune cu tot mai multă forță necesitatea miniaturizării pieselor. Altfel s-ar putea ajunge ca un creier electronic să aibă dimensiunile unei case cu mai multe etaje.

Așa a început studiul biocurenților din creier... În fotografie este reprodusă prima electroencefalogramă publicată; ea datează din 1929 și este datorată medicului german Hans Berger, care a realizat-o lucrând pe fiul său.

Printre activitățile preferate ale ciberneticienilor se numără și crearea de modele electronice pentru diferite fenomene, pentru mașini și chiar organe ale ființelor vii. Există astfel modele de avioane, după cum există și modele ale infiltrării apei sub un baraj sau modele ale ficatului, inimii sau rinichiului.

Într-un model de inimă, de exemplu, se realizează tensiuni electrice care variază în același mod ca și curenții electrici produși de cordul uman în funcționarea sa.

Se știe că orice activitate fiziologică este însoțită de apariția unor fenomene electrice. Înregistrându-se curenții biologici produși de diferite organe, se obțin curbe care ne arată dacă organul respectiv funcționează normal sau nu. Astfel, de la inimă se obțin electrocardiograme; de la creier, electroencefalograme; de la mușchi, electromiograme etc.

În cazul modelului de inimă, prin modificarea diverselor rezistențe din montaj se schimbă și forma tensiunii produse, pentru a o face să coincidă cu o anumită electrocardiogramă; de aici se trag concluzii asupra eventualei maladii pe care o are cordul modelat.

O întrebare firească

Se naște în mod firesc întrebarea dacă nu se poate modela și activitatea creierului.

Între modelele de organe fiziologice — cum ar fi inima, ficatul sau rinichii — și creier există o deosebire esențială. În modelarea inimii eram interesați în forma biocurenților produși. În cazul creierului, modelarea, obținerea unei electroencefalograme de la un aparat special construit în acest scop nu este interesantă pentru neurolog. Mai de multă vreme s-au produs tensiuni care variază în timp la fel ca și acelea culese de electrozii dispuși pe cap în timpul înregistrării unei electroencefalograme, dar acest model nu a fost privit cu interes de nimeni. Explicația e foarte simplă: pentru ca un model de creier să modeleze cu adevărat creierul, ar trebui să desfășoare aceeași activitate ca a acestuia din urmă.

Punând astfel problema, înțelegem dintr-o dată diferența dintre modelul unui organ oarecare și modelul unui creier: în primul caz sîntem interesați numai de rezolvarea unor fenomene fizice și chimice bine precizate, în timp ce în cazul creierului sîntem interesați de modelarea unei activități complexe, care prezintă două aspecte fundamentale: o activitate de reglare a întregului organism și o activitate intelectuală. Să le examinăm. Vom lua ca exemplu vederea.

Creierul: reglare automată... și ceva în plus

În mod simplist ochiul poate fi asemănat cu un aparat fotografic — cu precizarea că este un aparat fotografic foarte bine automatizat. Astfel, deschiderea mai mare sau mai mică a pupilei reglează fluxul luminos care cade pe retină. Alt mecanism automat face ca imaginea obiectului pe care dorim să-l privim să se afle pe o zonă de mare sensibilitate a retinei — așa-numita „pată galbenă“.

Cristalinul se adaptează pentru ca imaginea pe retină să fie clară, iar mușchii ochiului sînt comandați sincron pentru ca să privim un punct anumit, bine precizat. Alte sisteme de reglare automată permit comandarea unor grupuri mari de mușchi, astfel încît să se poată urmări obiecte în mișcare.

Toate aceste activități sînt comandate de creier, care, pe baza informațiilor primite de la fibrele nervilor optici, determină o serie întreagă de date privind iluminarea, distanța pînă la obiectul privit etc.

Desigur, chiar dacă cineva ar construi un model al sistemului complex descris mai sus, totuși el nu ar fi considerat ca modelul unei părți din creier, și aceasta deoarece pentru noi creierul înseamnă, în primul rînd, activitatea intelectuală.

Dar atunci calculatoarele electronice ar trebui oare să fie numite „modele de creier“ deoarece sînt capabile de activități comparabile cu ale creierului? Ideea nu este nouă. Pascal, creatorul unei mașini aritmetice, constata și el — cu trei secole în urmă — că, dintre toate mașinile, cele aritmetice se apropie cel mai mult de activitatea intelectuală. Și cu toate acestea nici calculatoarele nu ne satisfac pe deplin, sînt foarte sărace în posibilități, comparativ cu creierul uman — care nu are numai activități de reglare, ci și ceva în plus. De exemplu, cu ajutorul unor celule fotoelectrice și al unor sisteme de reglare automată am putea modela fenomenele de vedere. Dar de-abia atunci cînd am perfecționa aceste sisteme, completîndu-le cu automate de *recunoaștere* a formelor, am începe să ne apropiem de modelul unui creier.

O primă idee pare a fi deci următoarea: modelul unui creier este un dispozitiv capabil de o activitate analoagă cu aceea a creierului din punct de vedere informațional, adică de prelucrare a informațiilor primite din lumea din afară.

Pentru realizarea efectivă a modelului unui creier sînt posibile mai multe căi. Una din ele constă în modelarea celulei nervoase, a neuronului, pentru ca, plecînd de aici, să se modeleze un creier, considerat ca un ansamblu de neuroni. O altă linie ar fi aceea de a modela funcționarea creierului, fără a ne interesa, pentru moment, de ceea ce se întîmplă exact în creier. Ambele căi au fost investigate de ciberneticieni.

Fără a intra deocamdată în detalii, să observăm doar că neuronul este un dispozitiv deosebit de complex și cu mare siguranță de funcționare, deși are un consum de putere foarte mic, de ordinul miliardimii de watt. Elementele de care dispune astăzi electronica sînt încă foarte departe de ceea ce a înfăptuit natura de-a lungul multor miliarde de ani.

La fel cum biologii caută să creeze în laborator viață artificială, tot așa electroniștii caută să realizeze elemente subminiaturale care să se apropie de performanțele elementelor de bază ale creierului, dar în această privință lucrurile sînt încă la începutul lor.

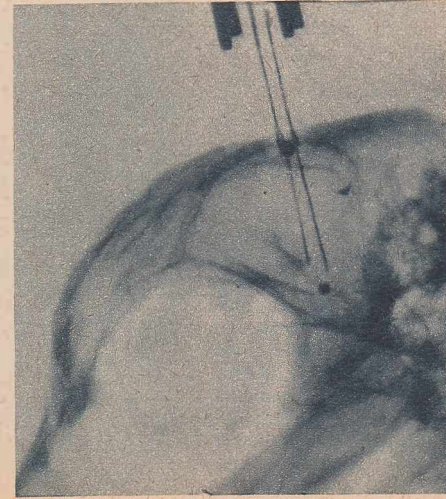
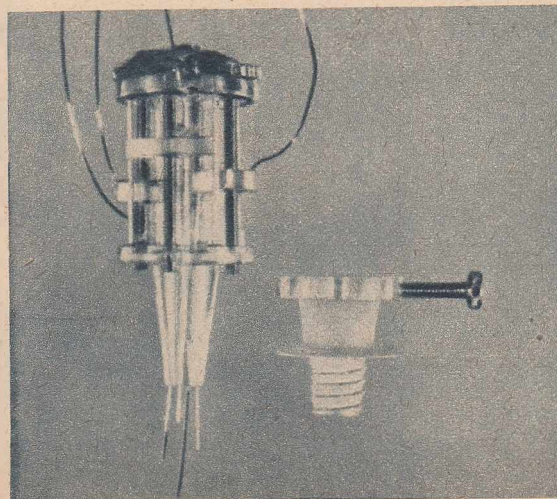
Un sistem de telecomunicații cu miliarde de centrale

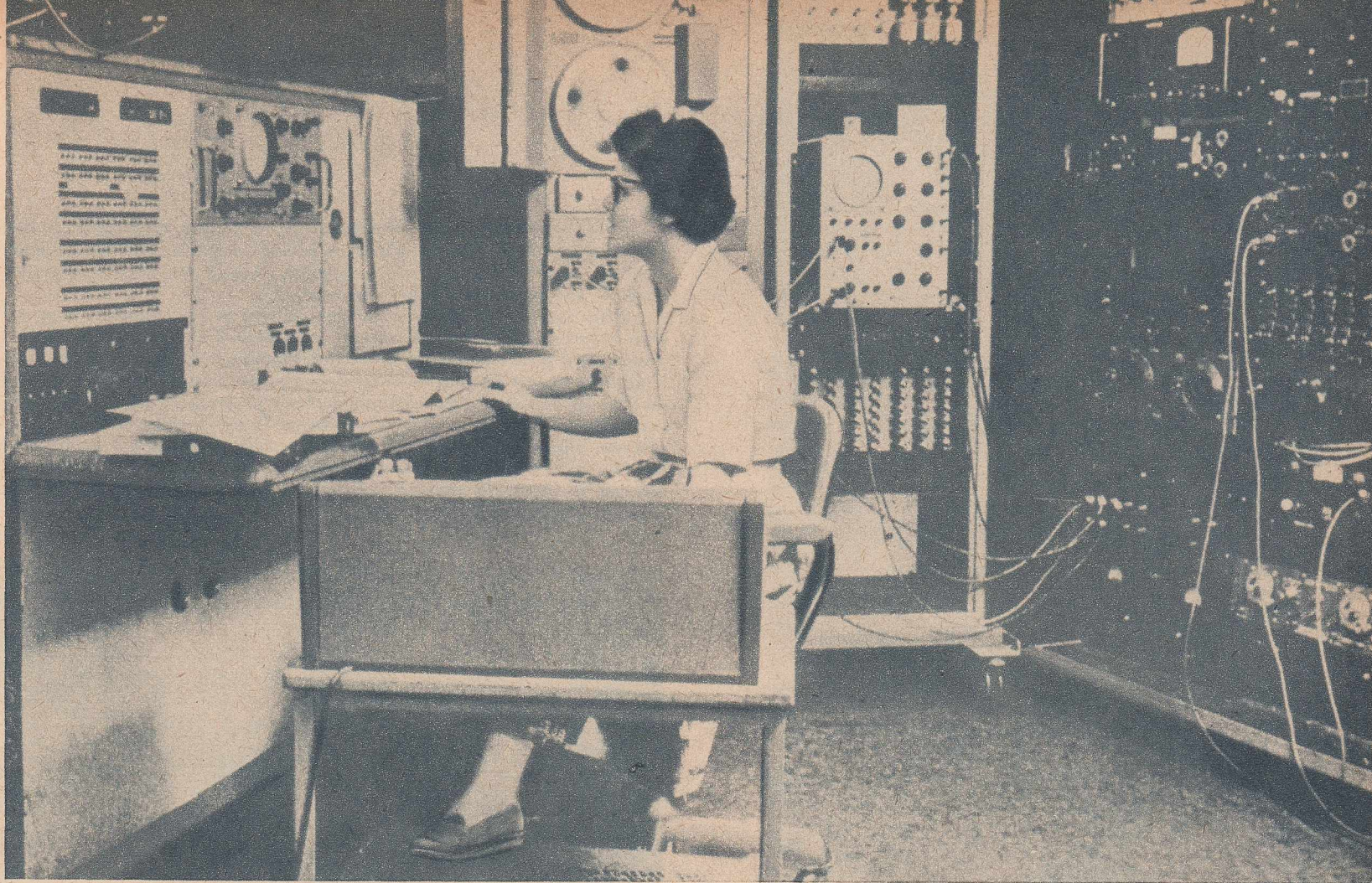
Să vedem mai întîi care sînt datele pe care fiziologia modernă ni le pune la dispoziție privind neuronul.

Sistemul nervos al omului este format dintr-un număr foarte mare de neuroni, cum se numesc celulele nervoase. Astfel, numai în creier se întîlnesc aproximativ 14 miliarde de neuroni. De altfel, neuroni se întîlnesc și la animale foarte inferioare.

Dimensiunile neuronilor sînt variabile, după cum în parte este variabilă și forma lor. La ei se distinge un corp central, care în sistemul nervos al omului are dimensiuni de 10-50 microni, deci de ordinul sutimilor

Stimularea celulelor cerebrale cu ajutorul unor electrozi speciali (fotografia din stînga) reprezintă o metodă fină de investigații, care furnizează informații prețioase medicului și ciberneticianului. Operația, executată pe un pul de găină (fotografia din dreapta), nu este de loc dureroasă; oricît de paradoxal ar părea, creierul „nu doare“ cînd este afins.

În laboratoarele moderne biocurenții creierului sînt „analizați” cu ajutorul unui aparat; complicat, inclusiv o mașină electronică de calcul.

de milimetru. Din corpul nucleului ies anumite prelungiri; o prelungire specială, mai lungă, se numește axon.

În ceea ce privește complexitatea sistemului nervos, ea este impresionantă, deoarece numărul „contactelor” pe care le are un singur neuron cu alte celule nervoase este foarte mare, putînd atinge în unele cazuri chiar ordinul miilor. Se înțelege cît de uriaș este numărul maxim de legături posibile între toți neuronii din sistemul nervos central al omului.

Din punct de vedere cibernetic, orice neuron poate fi considerat ca un sistem de telecomunicații care primește informații de la alți neuroni. Semnalele primite sînt prelucrate în interiorul neuronului, informația rezultată transmițîndu-se apoi, prin axon, spre alte formații ale organismului. Cum? Dacă suma sem-

nalelor primite de celula nervoasă depășește o anumită valoare, atunci este acționat un fel de generator care produce o serie de impulsuri electrice, cu o frecvență de repetiție variabilă. Rețineți acest element fundamental: frecvența impulsurilor nu este constantă, ci variază în funcție de intensitatea excitației. Cu alte cuvinte, diferite informații sînt transmise prin impulsuri cu frecvențe diferite. Acesta este „limbajul” celulei nervoase.

La terminația axonului urmează un dispozitiv care transformă semnalele electrice în semnale chimice, adică provoacă anumite modificări chimice la nivelul celulei și, pe această cale, informația se transmite la un alt neuron, în care procesul sus-amintit se repetă.

Dar schema noastră nu este încă completă, fiind lipsită de un element esențial și anume dispozitivul de memorie. Studii recente arată că neuronul conține o serie de dispozitive care păstrează urme ale semnalelor sosite. Este probabil că neuronul este prevăzut cu mai multe dispozitive de memorie, unele acționînd un timp relativ scurt, iar altele mai multă vreme, în ultimul caz fiind vorba de modificări ale substanțelor chimice din corpul neuronului.

Neuronul nu este un releu

Sîntem acum în măsură să răspundem la întrebarea dacă neuronul poate fi considerat ca un releu, după cum se afirmă uneori. Pentru aceasta să reamintim proprietățile esențiale ale unui releu.

Cele mai simple releu sînt formate dintr-un bobinaj în care circulă un curent. Dacă intensitatea curentului depășește o anumită valoare atunci este atrasă o armătură care închide sau deschide anumite contacte. Releul este deci un dispozitiv care are două stări stabile: una în care armătura nu este atrasă și alta în care armătura este atrasă.

Primele studii în care s-a încercat să se dea o schemă echivalentă a neuronului au fost acelea în care și neuronul era considerat ca

un releu cu două stări stabile. Cercetătorilor le scăpa însă din vedere faptul că în celula nervoasă informația este transmisă, așa cum am arătat, prin impulsuri de frecvență variabilă. Or, această frecvență poate să aibă o infinitate de gradații, între o valoare minimă și o valoare maximă.

Iată deci cum, foarte simplu, se poate dovedi că neuronul nu este un releu. Departe de a avea simplitatea unui releu, fiecare neuron este echivalent cu un întreg calculator electronic. Aceasta dovedește implicit că nu putem pune semnul egalității între creier și o mașină cibernetică, oricît de perfecționată ar fi.

Secretari conștiințioși

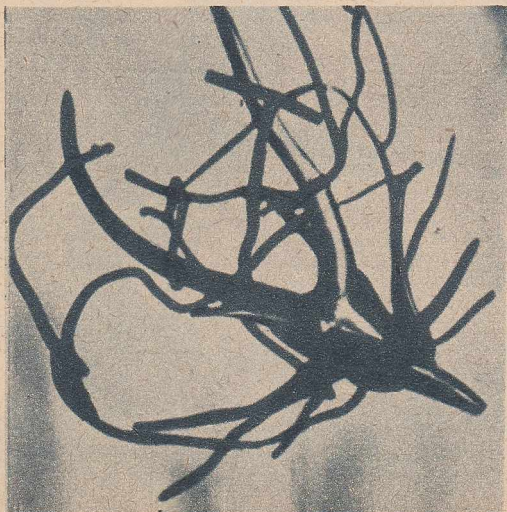
Linia de cercetare asupra căreia se insistă actualmente este, pe de o parte, aceea a înțelegerii principiilor care stau la baza activității nervoase, și, pe de altă parte, realizarea unor dispozitive capabile să ajute creierul uman în munca sa.

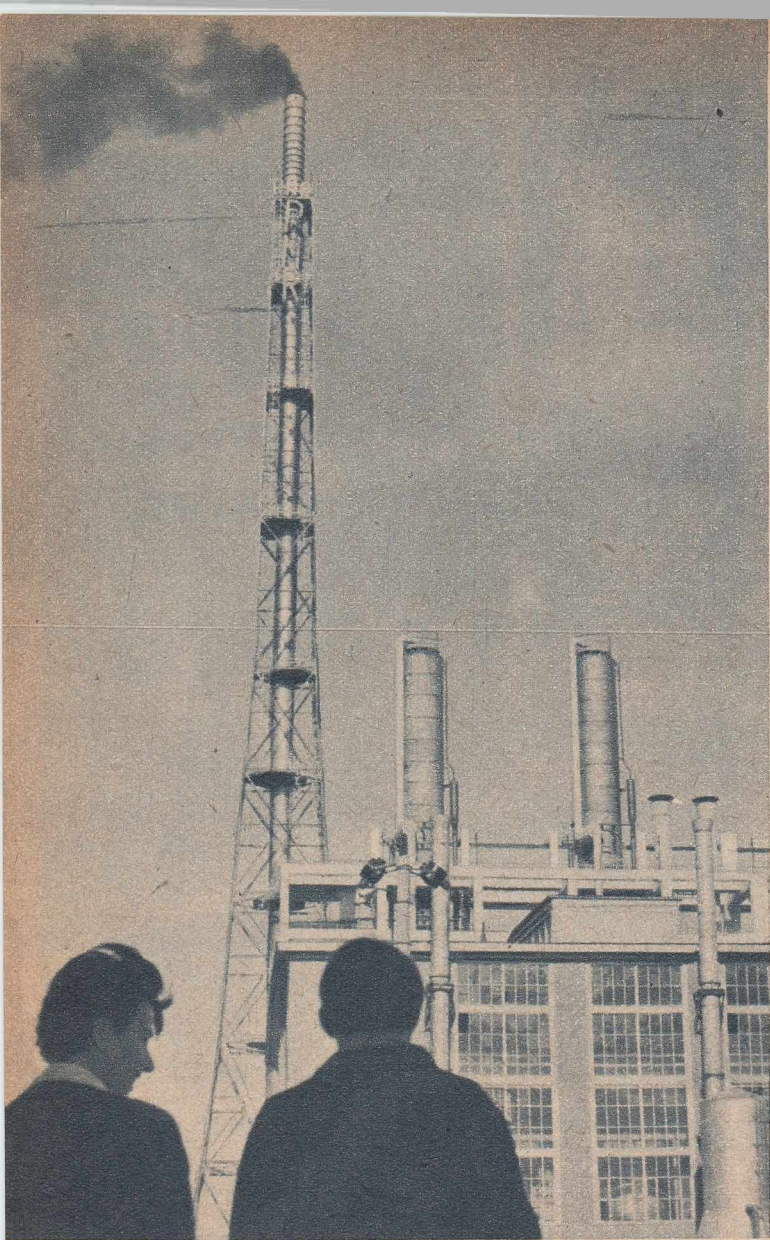
Tocmai în această direcție un sprijin deosebit de prețios îl găsește omul în mașinile cibernetice.

Doar dintr-un anumit punct de vedere creierii electronici pot fi considerați ca reprezentînd un model al creierului — și anume în sensul că, după cum rinichiul artificial îndeplinește unele funcțiuni ale rinichiului natural, la fel creierul electronic realizează unele din activitățile creierului uman. Trăsătura caracteristică a modelelor de creier este în primul rînd faptul că ele au o viteză foarte mare de lucru și o capacitate remarcabilă de memorare a datelor.

Electroniștii au și realizat dispozitive electronice minuscule, cu funcții multiple, cu ajutorul cărora s-au construit calculatoare cu o funcționare foarte sigură. Ar fi însă greșit să credem că aceste dispozitive au multe legături cu neuronul. Dar chiar dacă dispozitivele electronice sînt încă departe de a egala performanțele neuronului, ele devin auxiliare tot mai prețioase, am putea spune indispensabile, în activitatea creatoare a omului.

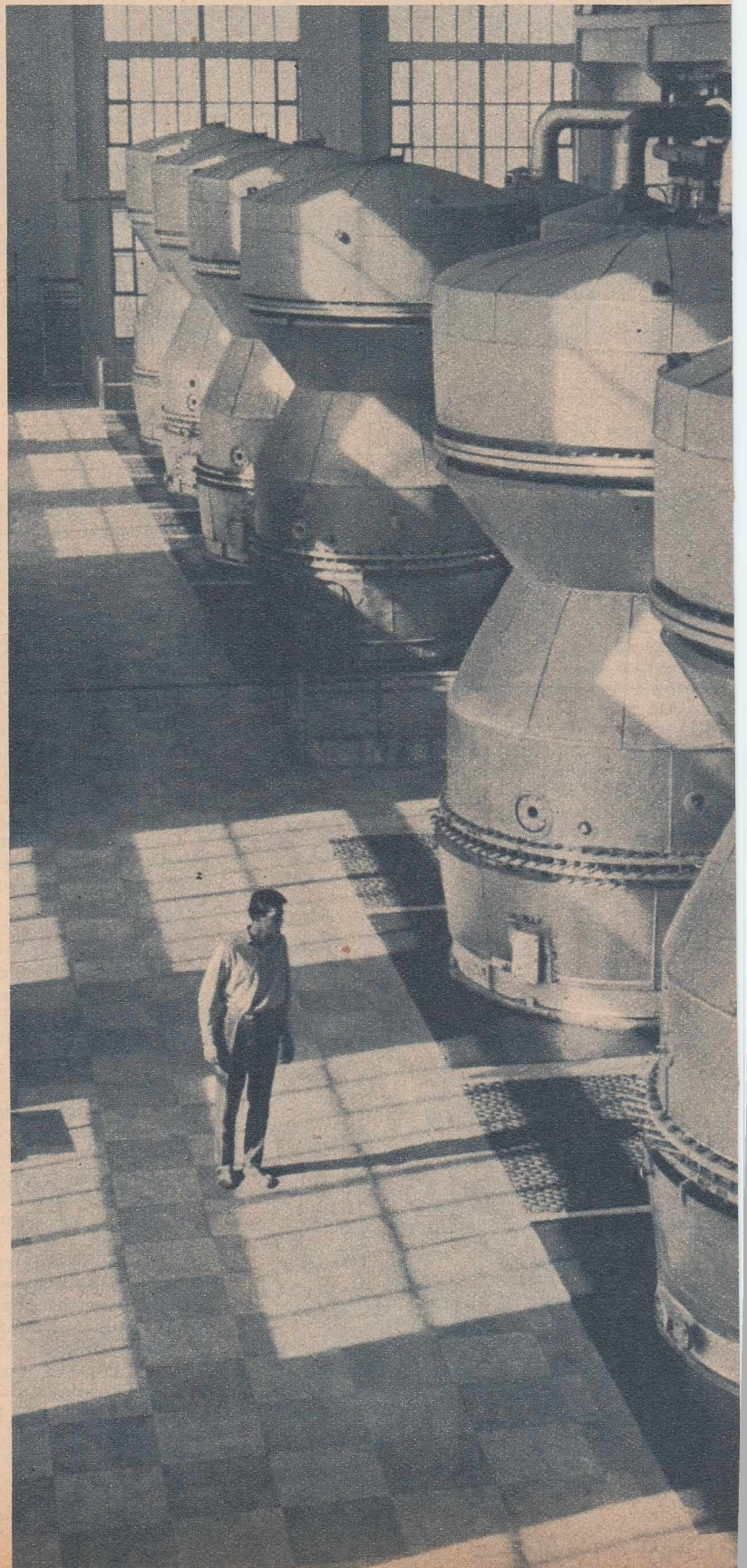
„Eroul” articolului de față: neuronul.

Dacă porumbul și griul ar putea vorbi, ne declară specialiștii, ar cere într-un singur glas: „Dați-ne azot!” Și pe bună dreptate. Practica a demonstrat că administrând în sol îngrășăminte chimice, în special azotoase, recoltele pot înregistra creșteri importante.

Prin darea în funcțiune a tuturor uzinelor și combinatelor ce se vor mai construi, sute de mii de tone de îngrășăminte minerale se vor revărsa pretutindeni peste ogoarele patriei noastre. Specialiștii au demonstrat că datorită utilizării îngrășămintelor chimice se obține un spor de recoltă în valoare de două ori mai mare decât cheltuielile făcute pentru fabricarea, transportul, depozitarea, manipularea și incorporarea lor în sol. În plus, aceleași îngrășăminte, ajunse la „domiciliul” plantei, au calitatea de a mări conținutul de albumină în grăunțe, de amidon în cartofi, de zahăr în sfeclă și struguri, ridicând rezistența la secetă și ajutând totodată la menținerea calităților soiurilor obținute prin selecționare.

PRIETENII CULTURILOR BOGATE

Colindând fabricile combinatului, întâlnești pretutindeni același decor static, aceeași încremenire aparentă. Înaltul grad de automatizare al combinatului ascunde ochiului toate reacțiile chimice complicate ale procesului de producție.

Îți dintre strămoșii noștri și-au putut imagina că dintr-un gaz incolor, metanul — același gaz care se pierdea în aer liber sau ardea fără os prin smîrcuri — oamenii de înță vor ajunge să fabrice ăături? Cum e posibil însă ca același gaz metan să se transforme pînă la urmă în substanțe tritive este într-adevăr mai greu de priceput. Despre lucrul acesta ne vorbesc azi în mod oficial muncitorii, tehnicienii și inginerii tînărului Combinat Ingrășăminte azotoase Piatra-Neamț, cea mai mare și modernă fabrică de azot din țară.

Pe hîrtie nimic mai simplu: se aplică formula de clasa a IX-a, plecînd de la formula metanului (CH_4), se obține prin cîteva reacții

chimice formula azotatului de amoniu (NH_4NO_3), produsul final al întreprinderii.

În practică lucrurile se desfășoară nițel mai complicat. Atît de complicat, încît pentru a se putea realiza granulele albe ale azotatului de amoniu a fost nevoie de construirea unui întreg combinat, întins pe o suprafață de 150 ha și compus din mai multe fabrici distincte, cu nenumărate alte instalații auxiliare.

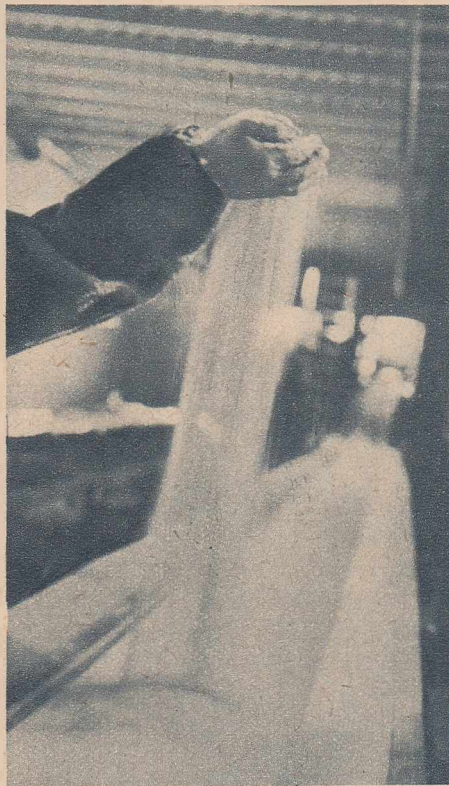
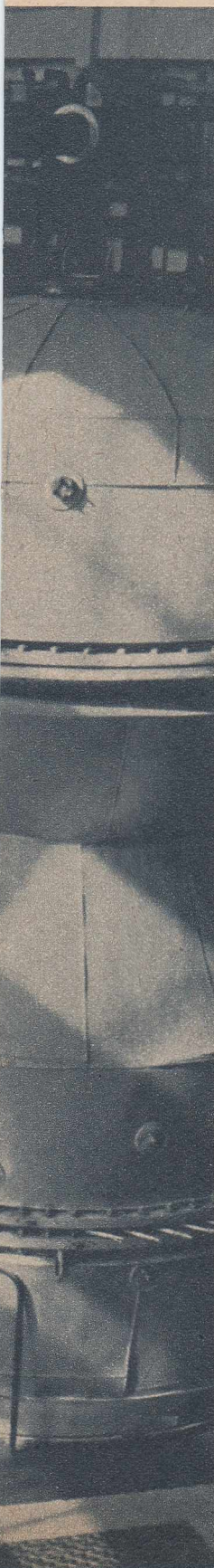
Prima dintre acestea, fabrica de amoniac, are doar rolul de a extrage hidrogenul din gazul metan, azotul din aer și apoi, prin sinteza lor directă, de a realiza amoniacul. În cea de-a doua, pornindu-se de la amoniac, aer și apă, se obține acidul azotic. Abia în a treia, după alte reacții complicate, pasta semilichidă finală, ajunsă în turnurile

liniștiți, lipsiți de orice urmă de încordare, ei urmăresc acele și indicatoarele aparatelor de control, completînd în răstimpuri rubricile unor formulare așezate pe stativele de metal din fața lor. Nimic din freamătul firesc al muncitorului dintr-o oțelărie, filatură sau oricare altă întreprindere cu care ne-am obișnuit. Efortul fizic se reduce în bună măsură la simpla manevrare a butoanelor și manetelor montate pe tablourile de comandă ale agregatelor. Cam atît...

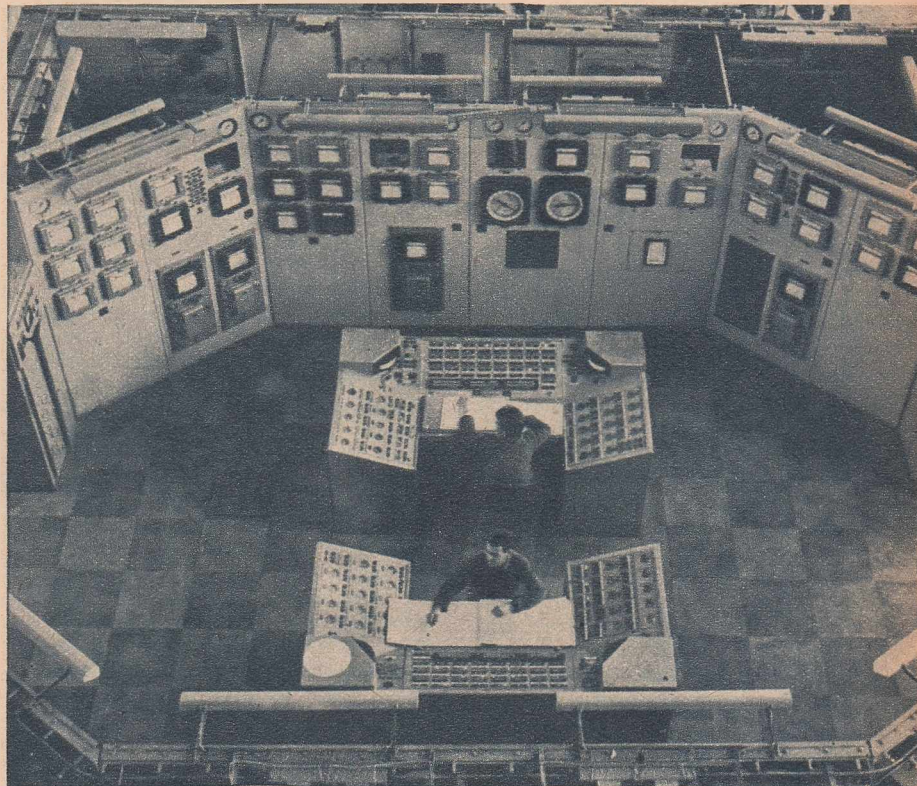
...Atît, doar că, pentru a executa o asemenea mișcare „simplă”, actualii operatori chimiști ai combinatului au trebuit să se familiarizeze în prealabil, luni și chiar ani la rînd, cu numeroase și complicate probleme de chimie, fizică și matematică. Mașinile lucrează de la sine, desfășurînd

la fabricile și uzinele chimice din Orașul Victoria, Făgăraș etc., iar apoi, sub îndrumarea specialiștilor, au ajutat și ei la montarea mașinilor și utilajelor.

Operatorul Adrian Morărașu, de pildă, a făcut cunoștință cu utilajul la care lucrează încă din perioada cînd acesta sosise la rampa de descărcare a uzinei. Ajutînd la montarea lui, a avut prilejul să-l analizeze piesă cu piesă. Mihai Strujan, operator în aceeași secție, a descifrat funcționarea mașinilor în condiții asemănătoare. Aceeași pregătire minuțioasă i-a ajutat pe Valeriu Mihuț, fiu de colectivist dintr-o comună apropiată, să poată deveni în scurt timp șef de echipă la instalația de spălare cu azot lichid, iar pe comunistul Leonte Teodor să poată

Azotatul de amoniu, produsul final al întreprinderii.

Întregul proces tehnologic respiră doar prin cadranțele nenumăratele aparate de control.

de granulare, este pulverizată de la o înălțime de 60 m și, întîlnind, la fel ca în atmosferă, straturi reci de aer, se așterne lin sub forma unei zăpezi imaculate: azotatul de amoniu.

Parcurgînd combinatul, vizitatorul neavizat încearcă încă de la început o senzație stranie. Materia primă, hidrogenul și azotul sînt practic vorbind două substanțe invizibile. Dar chiar și atunci cînd reacțiile chimice le transformă în fluide perceptibile, ele zac ascunse în măruntăile agregatelor. Pretutindeni, în secțiile uriașe și moderne, ochiul întîlnește același decor static, aceeași încremenire aparentă: zeci și zeci de utilaje nemîșcate, învăluite doar de zumzetul monoton al energiei încălțușate. Nicăieri nici o mișcare. De la un capăt la altul al întreprinderii, întregul proces tehnologic respiră doar prin cadranțele nenumăratele aparate de control.

Oameni, ici-colo cîte unul.

toate complicatele reacții chimice, cu o singură condiție: să gîndească altcineva în locul lor. Cea mai mică anomalie semnalizată prin ochii vîi ai aparatelor de control reclamă din partea operatorului chimist găsirea pe loc a explicației științifice și a soluției concrete de remediere. Nu de alta, dar aci o instalație greșit manevrată poate provoca pagube mult mai mari decît un strung reglat greșit sau o presă pornită defectuos.

Tocmai de aceea, sub îndrumarea Comitetului de partid, inginerii și muncitorii au întreprins înainte de darea în funcție a combinatului o îndelungată perioadă de acclimatizare. Cei aproape 100 de ingineri care lucrează astăzi în uzină au participat efectiv la munca de montare a utilajelor. Operatorii chimiști, recrutați de pe băncile școlii profesionale, au fost mai întîi trimiși pentru acomodare

conduce astăzi echipa compresoarelor de gaz convertit.

Și treptat mașinile combinatului vor ajunge să lucreze din ce în ce mai... singure. Cînd toți operatorii chimiști vor avea o calificare temeinică, majoritatea inginerilor vor trece fie în laboratoarele întreprinderii, fie în fața planșetelor pentru proiectare. De fapt munca de concepție și proiectare (sarcina lor principală) s-a cristalizat încă anul acesta cu ocazia planului de măsuri tehnico-organizatorice necesare trecerii la îndeplinirea planului pe anul 1964. Așa de exemplu inginerii Dumitru Costin, Beno Katz și Constantin Sum vor pune în practică introducerea de oxigen în amestecul amoniac-aer, în scopul creșterii potențialului productiv al fabricii de azot, iar inginerii Nicolae Căplescu și

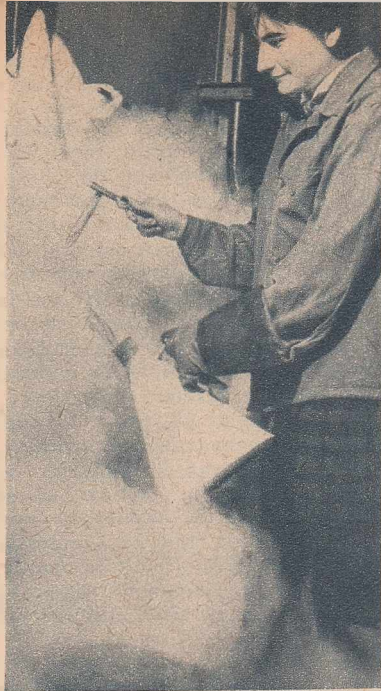
(Continuare în pag. 10)

Se la o probă de aer lichid.

Ioan Nica vor studia problema măririi capacității turbocompre-soarelor.

O muncă încordată care — necesitînd zeci de experiențe și investigații științifice — țintește un scop unic: trimiterea spre ogoarele patriei a unei cantități mereu sporite de îngrășăminte minerale. Nu de alta, dar practica a dovedit că azotatul de amoniu este deosebit de prețios, atît pentru culturile de grîu și de porumb, cît și pentru cele de cartofi, sfeclă de zahăr, plante furajere etc.

El ajută, cu alte cuvinte, unitățile agricole socialiste să producă mai multă pîine, carne, lapte, ouă, legume, fructe, sau exact ceea ce constituie esențialul hranei noastre de zi cu zi.

În vizită la Utviniș

Ideea unei îngrășări sistematice și variate a pămîntului a constituit o preocupare de seamă pentru gostatul din Utviniș, regiunea Banat. Tipul de sol de pe cele 4.300 hectare era cunoscut nu numai de conducerea gospodăriei, ci de majoritatea muncitorilor. Cam jumătate cernoziom degradat, cu textură lutoasă, cu un procent de humus de 4%, cu suficient potasiu, cu fosfor, cu aciditate normală, lipsit însă de azot; în tot timpul anului se poate lucra normal și are un potențial de producție peste mijlociu. În concluzie, un pămînt bun. Dar la gostatul din Utviniș mai sînt sau, mai precis, erau 1.800 de hectare care s-au născut sărace: lăcoviștele, podzolurile și sărăturile. Densă, compacte, tari ca cimentul și văduvite de o microfloră corespunzătoare, terenurile acestea trebuiau supuse unui proces de înnoire pentru corectarea alcalinității, pentru ființarea microflorei și readucerea structurii solului la normal. Bineînțeles, prin procesul de înnoire a pămîntului se urmărea un scop: ridicarea potențialului de producție.

Bătălia împotriva acestor pămînturi sărace a început în urmă cu trei ani. După ce pămîntul a fost supus analizelor chimice, directorul și specialiștii gospodăriei au ajuns la aceeași concluzie: trebuie tratat cu spumă de var. De ce spumă de var? Pentru că e bogată în calciu și substanțe organice, pentru că se găsește în apropiere (la fabrica de zahăr) și, în afară de transport, nu costă nici un bănuț. Rețeta îngrășării lăcoviștelor și sărăturilor poate fi la îndemîna tuturor unităților agricole socialiste: amendamente corespunzătoare + 12-15.000 tone gunoi de grajd + arături pentru mobilizarea solului, făcute de tractoare de mare putere, la o adîncime de 35-40 cm. Supus unui asemenea proces de înnoire, pămîntul și-a pierdut sărăcia și a devenit gazdă ospitalieră pentru cereale. Lucrurile trebuie însă privite mai îndeaproape. Datorită îngrășării,

podzolurile și sărăturile și-au schimbat textura și structura, fapt care permite să fie lucrate mai ușor în tot timpul anului. Eficiența acestor măsuri și-a spus cuvîntul din plin. Producția de cereale a crescut simțitor. Cele 13 mii tone spumă de var (în ultimii trei ani), gunoiul de grajd și diverse lucrări agrotehnice au pus încă 1.800 de hectare în slujba unor frumoase producții cerealiere.

Apreciem vitele pentru lapte, unt, carne. Dar trebuie să le apreciem și pentru gunoi. La gostatul din Utviniș sînt 2.000 de taurine (din care 900 de vaci), 10.000 porci, 700 scroafe și 4.000 oi. Sectorul zootehnic alimentează oamenii și pămîntul. Deci chiar dacă ceea ce scriem e lipsit de poezie, trebuie spus: dacă vrem cît mai multă carne, cît mai mult lapte, cît mai mult unt, trebuie să dăm pămîntului cît mai mult must și gunoi de grajd. După cum a stabilit știința, gu-

Conducerea gospodăriei e mulțumită: au sosit îngrășăminte chimice

Pămîntului i se dă o mare bogăție: îngrășăminte naturale.

AL CINCILEA ANOTIMP

cartea

noiul de grajd este îngrășământul cel mai complet. Și, ceea ce nu-i de loc lipsit de importanță, cel mai ieftin. Muncitorii de la gostatul din Utviniș au, și în această privință, bogată experiență și bune rezultate. În '62 gunoiul a fost dat hrană pentru 400 hectare însămintate cu porumb, iar în '63—pentru 450 de hectare. Cît privește mustul de grajd — foarte bogat în azot — acesta se administrează anual într-o cantitate impresionantă: 300 de vagoane. La ora actuală împrăștierea mustului pe câmp — cu ajutorul unor cisterne special amenajate — e un lucru obișnuit pentru muncitorii gospodăriei.

N-am avea o imagine completă despre felul cum hrănesc cei din Utviniș pământul dacă nu am vorbi și despre îngrășămintele chimice. Unele — cele fosfatice — sînt folosite ca îngrășămint de bază și sînt încorporate în sol o dată cu executarea arăturilor adînci de vară sau de toamnă; altele — cele azotoase — sînt aplicate pe faze de vegetație, ca îngrășămint fazial, menite să contribuie la obținerea producțiilor mari.

De bună seamă că îngrășămintele, oricît ar fi de bogate, nu-și arată eficiența dacă nu sînt folosite în mod rațional. Muncitorii de la Utviniș au ținut seama de acest lucru și au făcut îngrășarea terenului în funcție de rezerva de îngrășămint aflate în sol și în funcție de planta cultivată.

Cîteva cifre comparative sînt în măsură să evidențieze eficiența hrănirii pământului la gostatul despre care vorbim. Anul trecut aici s-au cultivat cu porumb 900 hectare. Pe loturile îngrășate, recolta a fost cu peste 800 kg (la ha) mai mare față de producția medie a gospodăriei. Tot în '62 pe un lot de 70 hectare s-au administrat, o dată cu arătura de vară, 400 kg superfosfați, 300 kg sulfat de amoniu, iar în aprilie 200 kg azotat de amoniu. Toamna, la culesul porumbului, recolta acestui lot a fost cu 1.315 kg mai mare (la ha) față de producția medie a gospodăriei. Așa se prezintă lucrurile și în anul acesta. Pe suprafețele de sute de hectare, îngrășate și bine lucrate — cu toată seceta care a bîntuit pe aici — producția de porumb a săltat cu peste 1.000 kg la hectar față de parcelele mai puțin hrănite. Trebuie știut că la ora actuală îngrășarea pământului nu trebuie să se facă cu titlu de experiență, pe anumite loturi. Trebuie îngrășate toate suprafețele și în primul rînd cele mai sărace. Practica a dovedit — mai cu seamă la culturile de grâu — că îngrășarea excesivă nu dă rezultatele cele mai bune. Deci doze mai moderate și pe suprafețe cît mai mari.

Ioviță Pribac, directorul gospodăriei, și Valeriu Irim, inginerul șef, ne-au prezentat o seamă de muncitori care au făcut din sărături și lăcoviște pămînturi bogate. Teodor Ardeleanu, Pavel Muscă, Martin Corpos, Ludovic Demeter și Traian Mager au fost rebotezați de oameni cu un nume comun: doctorii pămîntului.

Ei, și mulți asemeni lor, au făcut din pămînturi sărace terenuri bogate care răsplătesc strădaniile și pe care ți-e drag să lucrezi.

George CIUDAN, Liviu MAIOR
Fotografii de S. STEINER
și Elena GHERA

Prezentă și în celelalte scrieri anterioare ale lui Al. I. Ștefănescu — în unele schițe și povestiri din „Omul de pe câmp”, precum și în lucrarea epică de mai mari dimensiuni, „Să nu fugi singur prin ploaie” — perioada de timp din preajma Eliberării se află evocată și în romanul „Al cincilea anotimp”. Acțiunea acestei cărți desfășurîndu-se între anii 1943 și 1947, prilejuiește autorului încercarea de a investiga, prin mijloacele epicului, o etapă de încordate și hotărîtoare acțiuni; ni s-a părut deosebi realizată, prin forța realistă a evocării, redarea luptelor maselor populare în primăvara anului 1945. S-a subliniat — și pe drept cuvînt — darul deosebit al romancierului de a înfățișa dinamic și masiv marile demonstrații de stradă ale maselor populare însuflețite de lozincile partidului, acționînd hotărît pentru radicala democratizare a vieții noastre politice și sociale.

Mediul social prezentat în roman e și el divers. În acest sens, Al. I. Ștefănescu a reușit să surprindă, demascator și nu ieftin-caricatural, farsa patriotardă a reprezentanților ofiterimii antonesciene, cîrdășia acestora cu verșii oameni de afaceri pentru spolierea poporului și atingerea scopurilor lor de jaf și cîmpire.

Deși urmărită insistent, lupta ilegală a comunistilor în vederea propagării cuvîntului partidului în rîndul maselor, a sabotării mașinilor de război hitleriste, a organizării rezistenței antifasciste apare mai puțin realizată. Figura luptătorului comunist Bratosin e intrucitva declarativă, iar în procesul prea îndelungat al căpătării conștiinței de clasă a muncitorului Constantin Dumitrescu se află o doză prea mare de sfătoșenie și dulceag melodramatism, nepotrivite, în genere, cu combativitatea clasei muncitoare.

Dar reușita acestui roman credem a fi intrucitparea tînrului intelectual Justin Rădulescu. E vorba aici de un tînr studios, derutat politicește, care-și afișează mai mult sau mai puțin ostentativ izo-

larea sa de cotidian. Tînrul frecventează cu asiduitate — spre cultivarea „superiorității” sale de intelectual neangajat — diverse și inoperante sisteme filozofice. Dar viața, scuturîndu-l necurmat fragilul turn de fildeș, îl va face pe prezumțiosul locatar al acestuia să-și dea seama treptat de poziția sa de intelectual mic-burghez. Contactul cu muncitorii, cu spiritul lor de abnegație, cu marea lor capacitate de luptă și eroism, observarea lucidă a ignominiei claselor exploatare, oroarea pe care o încearcă în fața bestialității legionare și alte atîtea date și întimplări pe care viața i le oferea cu prisosință contribuie la clarificarea sa cetețenească. Iar atunci cînd începe să cunoască marxismul, să citească unele scrieri ale lui Lenin, tînrul erou își întrevede sigur și cu limpezime drumul; Justin Rădulescu devine un conștient militant social, un devotat slujitor al comunismului. Poate că figura lui Justin Rădulescu ar fi fost și mai izbutită dacă în prima parte a romanului autorul, în intenția sa de a ni-l prezenta cît mai detasat de realitate, nu l-ar fi înglodat — cam vovodilesc — în atîtea incurcături erotico-sentimentale și dacă ar fi dat, tot în prima parte a cărții, mai mult dramatism donchigotismului său social. Oricum însă, Justin Rădulescu rămîne un erou viabil, semnificativ, una din figurile reprezentative ale noii noastre literaturii.

De asemenea, credem că în zugrăvirea unui alt personaj central al cărții, patroana și moșieria Georgeta Vîlsan, Al. I. Ștefănescu a pus nuanțat mult meșteșug pentru evidențierea unor trăsături de caracter ale exponenților claselor exploatare, meschini și rapaci pînă la crimă.

„Al cincilea anotimp” ne descoperă mai clar calitățile de prozator ale lui Al. I. Ștefănescu, dintre care darul de a povesti alert, antrenant, nu ni se pare de loc secundar.

Traian STOICA

educație pentru toate vîrștile

COPILUL DIN PARC

Sînt copii mulți și veseli, părinți grijulii, sînt constructori în miniatură și cosmodromuri de nisip, naturaliști de o șchioapă ce stăpînesc peste gravii pelicani și dau porunci pămîntului grandilocvenți. Inerarea de toamnă le dăruiește tuturor o lumină ostentivă, prigonînd de dragul lor întinericul între zi și noapte, ca să nu le strice jocurile și să nu le întîrzie predarea „la cheie” a cosmodromului.

Dar vine și vremea plecării. Unul cite unul „constructorii” și „naturaliștii”, strigăți pe numele lor de jucărie, se apropie de bănci și, în timp ce suportă exigențele piepteneului, povestesc isprăvi homerice unor mămici admirative sau unor tătici competenți.

De cîte ori un părinte își strigă copilul, prietenul meu aruncă repede, pe nevăzute, o privire spre bancă. Pentru el nu stă nimeni acolo și n-are cine să-l strige — știe asta foarte bine. Totuși, nu se poate împiedica să-și închipuie că lucrurile se întîmplă tocmai dimpotrivă. Pe urmă, cînd n-au mai rămas decît puțini copii, lasă jocul și vine la banca mea. Are șase ani neîmpliniți și o înțelepciune resemnată, de om care ia lucrurile așa cum sînt. Vorbim despre tot ce se poate vorbi, am putea sta la sfat pînă la miezul nopții. Nimeni nu vine să-mi ia prietenul, niciodată nu-l cheamă cineva acasă pe copilul din parc. E om serios, își poartă singur de grijă. Îmi spune așa deodată, cu o voce gravă:

— Cît e ceasul? E opt? Cred că a terminat.

Îl întreb, ca un inițiat ce sînt:

— Ce a fost? Roata?

— Nu, e ceva la motor.

Mai vorbim ce mai vorbim. Apoi, iar:

— E nouă? Dacă-i nouă, plec!

Cred că a venit.

Nu este necesar să-mi spună cine.

Știu.

— S-a dus să ia o rețetă de prăjituri?

— Nu, are expoziție cu vînzare la magazinul „Victoria”.

Ca vechi prieten și unic auditor al copilului din parc, i-am aflat fără să vreau toate tainele. Știu tot ce se poate ști despre tătici, personalitate plurivalentă, care atunci cînd nu-și repară motocicletă, învață să cîntela acordeon, astă bineînțeles dacă nu-și pregătește undițele sau nu-și pune în ordine colecțiile filatelice. Știu tot ce se poate ști și despre mămica, persoană vesnic „prinsă”, care are atîtea prietene înzestrate cu rețete de prăjituri și modele de pulovere, înclt abia găsește timp să cînteleze marile magazine de două ori pe săptămînă. Pe băiat îl îmbracă frumos, îl hrănesc bine și nu-i cer decît un singur lucru: să nu-i încerce, să-și vadă de treabă, să fie „om serios”. Prietenul meu le îndeplinește dorința. Vine singur în parc, se joacă cu copiii și tot singur se întoarce acasă. Povesteste competent despre ocupațiile părinților foarte ocupați și pare chiar flatat că i se acordă atîta încredere. O singură dată mi-a dezvăluit pentru o fracțiune de secundă marea lui tristete:

— Numai pentru mine n-au timp. Dacă n-ar fi bunica, aș putea să mor!

Pe urmă, rușinat parcă de această reflecție nepotrivită unui „om serios”, a schimbat repede vorba povestindu-mi cum o să-și transforme tăticiu motocicletă într-un automobil. Caroserie să aibă, că restul nu-i cine știe ce. Pune de la motocicletă.

Îl vedeam cît este de mic și mă întrebam: cum de nu încapă și el undeva între motocicletă și acordeon, între undițe și colecțiile filatelice? Cum de nu s-a putut strecura prin vreo crăpătură îngustă rămasă între două vizite? Cum de nu-și găsește un locșor cît de mic în viața și preocupările părinților?

Sen ALEXANDRU

ACTUALITĂȚI CINEMATOGRAFICE

filme noi pe ecranele Capitalei

În cadrul Festivalului și Săptămîinii filmului sovietic avem prilejul de a viziona noi producții ale studiourilor din U.R.S.S.

„Tragedia optimistă“

Încununată cu Premiul pentru cea mai bună evocare a unei epopei revoluționare, cucerit în primăvara aceasta la Festivalul de la Cannes, „Tragedia optimistă“ domină actuala Săptămîină a filmului sovietic. Adaptat după capodopera lui Vsevolod Vișnevski, filmul regizorului Samson Samsonov reconstituie cu o remarcabilă elocvență cinematografică suflul eroic al „Tragediei“ care de cîteva decenii încoace poartă pe scenele lumii chipul de neuitat al Femeii Comisar. Meritul regiei constă mai ales în arta cu care menține echilibrul între amplexarea epică a montării — imaginea pentru ecran panoramic e semnată de Vladimir Monahov — și tensiunea internă a conflictului psihologic, susținut de o distribuție deosebită, în frunte cu Margarita Volodina (Femeia Comisar), Viaceslav Tihonov (Aleksii), Boris Andreev (Căpetenia) și V. Sanaev (Marinarul răgușit).

„Primul reportaj“

O distincție importantă — Medalia de Argint a Festivalului internațional al filmului de la Moscova 1963 — a fost decernată filmului „Primul reportaj“. Nou prin mesajul său — o pasionantă pledoarie pentru etica și conștiința comunistă — cît și prin limbajul său de o laconică expresivitate, filmul realizat de regizorul Vladimir Vengherov ecranizează o năvălă de succes a prozatorului Serghei Antonov „Cursa fără încărcătură“.

„Să ne trăiești, Gnat“

Tema eticii omului sovietic contemporan se află și în centrul filmului „Să ne trăiești, Gnat“, realizat în studiourile din Kiev de regizorul Viktor Ivcenko, după un scenariu de Vadim Kojevnikov. Surprins sub ape de surparea unui mal, scafandru Gnat trăiește

cîteva ore dramatice. În așteptarea ajutoarelor, el își rememorează o serie de evenimente din timpul războiului, care i-au călit conștiința de comunist.

„Trei zile după nemurire“

O altă realizare a studiourilor din Kiev, „Trei zile după nemurire“ (scenariul: K. Kudievski, regia: V. Dovgan), evocă patriotismul unui grup de oameni sovietici în zilele dramatice ale apărării Sevastopolului.

„Printre oameni buni“

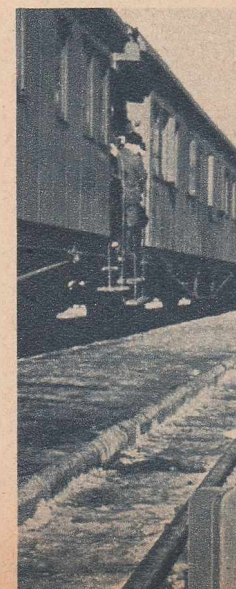
Urmele dureroase ale războiului care a dezmembrat familiile constituie punctul de plecare al filmului „Printre oameni buni“, realizat de Evgheni Briunciughin și Anatoli Bukovski, după un scenariu de Iuri Zbanațki. Figura luminoasă a țărăncii ucrainene Mihailina, care după ce a crescut cu dragoste de mamă o fetiță rătăcită pe drumurile războiului, nu pregetă să renunțe la ea pentru a o reda familiei ei adevărate, este întruchipată cu zguduitoare forță emoțională de populara actriță Vera Marețkaia.

„Mi-am cumpărat un tată“

Aventurile micului Dimka, eroul filmului „Mi-am cumpărat un tată“ (scenariul: V. Dolghi, regia: I. Frez), sînt prilejul unei gingașe și poetice incursiuni în universul copilăriei, cu candorile și cu exigențele ei.

„Bate toba“

Filmul „Bate toba“, realizat de Aleksei Saltikov, este închinat celei de-a 40-a aniversări a întemeierii organizației de pionieri din U.R.S.S. El evocă epoca grea a anilor 1920-1925, cînd tînăra generație, greu încercată de tragediile și privațiunile războiului, era în centrul atenției generale, punîndu-se problema educării ei în spiritul idealurilor de muncă și frumusețe ale comunismului.

7 PRIMUL REPORTAJ

(Cursa fără încălțură)

O producție a studioului „Lenfilm“.

Film distins cu Medalia de Argint la Festivalul Internațional al filmului de la Moscova 1963.

SCENARIUL: Serghei Antono-
vov
REGIA: Vladimir Vengherov
IMAGINEA: Marandjan
MUZICA: I. Svart

Cu: G. Iumatov, A. Demianenko, T. Semina, G. Kacina, S. Haritonova, B. Cirkov.

6 TREI ZILE DUPĂ NEMURIRE

O producție a studioului „A.P. Dovjenko“ din Kiev.

SCENARIUL: Konstantin Kudievski
REGIA: Vladimir Dovgan
IMAGINEA: Vadim Vereziak

Cu: Nikolai Kriukov, Vladimir Zamanski, Galina Leapina, Lilia Kalaceva, Gheorghi Iumatov.

1 TRAGEDIA OPTIMISTĂ

O producție a studioului „Mosfilm“ după piesa cu același nume a lui Vsevolod Vișnevski.

SCENARIUL: Sofia Vișnevskaja, Samson Samsonov
REGIA: Samson Samsonov
IMAGINEA: Vladimir Monahov
MUZICA: Vasili Dehterev

Cu: Margarita Volodina, Viaceslav Tihonov, Boris Andreev, Vsevolod Sanaev, O. Pierninen.

2 SĂ NE TRĂIEȘTI, GNAT

O producție a studioului „A.P. Dovjenko“ din Kiev.

SCENARIUL: Vadim Kojevnikov
REGIA: Viktor Ivcenko
IMAGINEA: Aleksel Prokorenko
MUZICA: I. Șamo

Cu: Anatoli Soloviev, Nelli Mișkova, V. Safonov, V. Bessarab, G. Drozd.

3 MI-AM CUMPĂRAT UN TATĂ

O producție a studioului „Maxim Gorki“ din Moscova.

SCENARIUL: V. Dolghi
REGIA: Illa Frez
IMAGINEA: M. Kirilov
MUZICA: N. Iakovlev

Cu: Alloșa Zagorski, V. Treșalov, O. Lisenko.

4 PRINTRE OAMENI BUNI

O producție a studioului „A. P. Dovjenko“ din Kiev.

SCENARIUL: Iuri Zbanașki
REGIA: Evgheni Briuncughin și Anatoli Bukovski
IMAGINEA: Valentina Tișkoveț

Cu: Vera Marețkala, S. Pavlova, Ira Mișik, B. Borisenko, I. Krotenko.

5 BATE TOBA

O producție a studioului „Mosfilm“.

SCENARIUL: Serghei Ermolinski, Aleksandr Hmelik
REGIA: Aleksel Saltikov
IMAGINEA: Ghennadi Teakvii și Viktor Iakusev
MUZICA: N. Karetnikov

Cu: Aleșa Kricenkov, Aleksandr Demianenko, Liusea Slepneva, Viktor Ovanosov, Savell Kramarov, Tatiana Konuhova.

Cartierile moderne din orașe — la Capetown (în fotografie), Johannesburg etc. — sînt pentru albi.

Pentru negrii bantu există periferia orașelor și rezervațiile — adevărate lagăre.

Sar putea enumera, firește, punct cu punct, toate regulile apartheidului. Dar — scrie ziaristul negru Louis Nkozi — ele sînt atît de neverosimile, încît unii dintre locuitorii altor continente vor refuza să le creadă. Citind despre cruzimile rasistilor din Republica Sud-Africană, străinii pun o singură întrebare: «Cum pot supraviețui în general africanii în asemenea condiții?»

Politica de „apartheid”, incompatibilă cu principiile Cartei O.N.U., discriminările rasiste pe care le practică guvernarea din R.S.A. sînt condamnate pe toate meridianele și paralelele. În Republica Sud-Africană rasismul a devenit o politică de stat, aplicată cu o deosebită cruzime de o minoritate de exploatare albi, urmași ai celor veniți aici înainte cu trei secole — așa-numiții „afrikaans”. Victime sînt cei 11 milioane de negri băștinași, un milion și jumătate de mulatri și sutele de mii de indieni. „Apartheidul” este adaptarea teoriilor rasiste la condițiile locale de către așa-zisul „Broederbund”, asociație din care face parte și Verwoerd, primul ministru sud-african.

Ce este „Broederbund”-ul

„Broederbund” (asociația fraților) a început prin a fi o organizație conspirativă a unei minorități de buri — urmașii emigranților olandezi din secolul al XVII-lea — care

locuiau în coloniile engleze din sudul Africii. Scopul „Frăției” a fost la început izgonirea englezilor și obținerea libertății. Dar un anumit fel de libertate, care urma să asigure albilor, puțini la număr, toate roadele muncii milioaneilor de indigeni și dreptul de a deveni — așa cum se și întitulează azi — „adevărații stăpîni”.

Cu timpul, „Frăția” a părăsit terenul conspirativ și a devenit fățiș stăpîna de drept a Republicii Sud-Africane. Teoria de bază este supremația populației albe asupra celor aproape 14 milioane de locuitori de culoare.

Rasismul și naționalismul se îmbină — în programul „Frăției” — cu specularea religiozității fanatice a membrilor ei, adepți ai sectei calvine. Referirile la Dumnezeu și la indicațiile lui apar ca un leitmotiv în declarațiile militanților „Uniunii”. În 1944, secretarul general al „Frăției” a declarat: „«Broederbund»-ul a apărut ca rezultat al convingerii noastre profunde că națiunea «afrikaans» a fost trimisă în această țară de mîna domnului Dumnezeu”. Iar la instalarea sa ca prim-ministru, Verwoerd a lămurit pios că a fost numit conducător de guvern de către „cel de sus”. Probabil că și bombele cu gaze lacrimogene pe care poliția domnului Verwoerd le folosește în lupta împotriva negrilor sînt tot de proveniență cerească... Cu sau fără procură cerească, cei 12 apostoli (așa se întitulează comitetul de conducere al „Frăției”) sînt stăpîni necontestati ai Republicii Sud-Africane. Întreg aparatul de stat,

Măsurile adoptate de către numeroase state africane, ruperea relațiilor diplomatice cu Republica Sud-Africană ca și diferitele forme de boicot îndreptate împotriva R.S.A.; refuzul docherilor din o serie de țări — Danemarca, Australia etc. — de a descărca vasele cu mărfuri sud-africane; excluderea de la cea de-a 47-a Conferință generală a O.I.M. a reprezentanților autorităților de la Pretoria; debaterile furtunoase din Parlamentul britanic pe marginea livrării de armament britanic Republicii Sud-Africane; condamnarea politicii de „apartheid” la Organizația Națiunilor Unite — toate aceste fapte și multe altele au una și aceeași semnificație. Proporțiile luate în ultima vreme de politica de discriminare rasială practică în Republica Sud-Africană au provocat un adevărat val de indignare în rîndul opiniei publice mondiale.

LA CAI

de la prim-ministru pînă la ultimul funcționar, le este subordonat. „Frăția” are și poliția ei secretă, ai cărei membri nu sînt cunoscuți nici măcar de către guvern. Înainte ca „Frăția” să fi preluat puterea de stat — cu 15 ani în urmă — poliția secretă se comporta ca „Mafia” siciliană, ocupîndu-se cu lichidarea adversarilor politici, a persoanelor indezirabile și a membrilor „Frăției” care se abătuseră de la îndatoririle lor de conspiratori. Acum, după preluarea puterii de către partidul lui Verwoerd, pe lângă că veghează la „puritatea internă” a organizației și pedepsește orice slăbiciune în ce privește rigiditatea aplicării principiilor rasismului (oricît de sus-pus ar fi cel ce a greșit, el este imediat pedepsit, de cele mai multe ori prin asasinare), poliția „Frăției” poate să comită nestințită orice imixțiuni și încălcări de atribuții ale poliției de stat și justiției.

101 legi împotriva umanității

Spre deosebire de alte țări în care se mai practică segregarea, dar nu se poate obține legitimitatea ei, Republica Sud-Africană a elaborat 101 legi care stabilesc în cele mai mici amănunte regulile apartheidului.

O însemnată parte din cei 14 milioane de... majoritari au fost izgoși de pe pămînturile strămoșesti și obligați să trăiască (dacă acesta este termenul potrivit) în rezervații înconjurate de sîrmă ghimpată și păzite cu străznicie. În timp ce — chiar după afirmația lui Verwoerd — albi reprezintă numai 13% din populație, pentru „dezvoltarea lor aparte” s-au rezervat...87% din suprafața țării: orașele mari și cele mici, terenurile cultivabile, minele de aur și diamante etc. Bineînțeles că de toate acestea nu profită toți albi, ci numai „adevărații stăpîni”, marii capitaliști — fabricanți, bancheri, stăpîni de plantații. Iar milioanele de negri li s-au rezervat pentru „dezvoltarea lor aparte” 13% din suprafața țării — mlaștinile, insulițele de pămînt sterp, care nu pot hrăni nici a zecea parte din populația îngrămădită acolo.

În țara lor, negrii au nevole de pașapoarte

Legea înregistrării populației (una din cele 101 legi rasiste) vine să asigure albilor mina de lucru fără de care bogățiile țării nu ar

Autobuzele — „numai pentru albi” — circulă goale, iar negrii trebuie să se înghesuie în citeva vehicule hodorigite.

Conștiința că luptă pentru o cauză dreaptă însușă populației de culoare forța și curajul de a înfrunta pe apărătorii ordinii rasiste.

IL BUNEI SPERANȚE

putea fi valorificate. Negrii nu au voie să părăsească rezervațiile fără să aibă asupra lor un pașaport. Un pașaport, pentru ca omul de culoare să poată trece dintr-o localitate în cealaltă în țara lui! Dar nu numai atât. Mai trebuie și un... permis de circulație, care se acordă foarte greu. Cum nevoile îl silesc deseori pe șomer să plece spre alt sau spre alt oraș ca să-și caute de mâncare, el trebuie să înfrunte, pe lângă vicisitudinile mizeriei, nepăsarea și ostilitatea autorităților. Dacă e găsit fără permis de circulație, e condamnat pe loc. Condamnarea e ușoară: amendă. Numai că negrii nu au bani. Așa că sînt imediat transportați în închisorile... particulare ale fermierilor, unde sînt obligați să

muncească — nu toată viața, ci „numai” trei ani. La încheierea acestui răstimp, fermierii sînt obligați — iată deci că și stăpînii au obligații! — să consemneze în filele pașaportului comportarea sclavului: dacă are destulă forță de muncă, dacă e respectuos sau nu, dacă a încercat să fugă, dacă poate lucra cu mâncare puțină... După care negrul e liber să se ducă unde vrea și să se „dezvolte” cît poate. Dar — conform alteia din cele 101 legi — este obligat ca în termen de 15 zile să-și găsească de lucru. Dacă nu găsește, este din nou prins, judecat și trimis în închisoarea altui fermier. După cît se pare, rasiștii sud-africani au umor. Un umor cam întunecat, e drept...

Ocupîndu-se de cele 101 legi rasiste, ziarul american „New York Times” scrie: „Este evident că apartheidul nu a fost creat pentru dezvoltarea separată a negrilor, așa cum se afirmă cu fățarnicie. Dacă negrii ar trăi complet separat, ce s-ar face proprietarii albi care consideră munca sub demnitatea lor? Cine ar recolta trestia de zahăr, cine ar munci în mină, cine ar mătura străzile?”

Neavînd nici un mijloc de a se califica, negrii prestează toate muncile cu mijloace dintre cele mai primitive. În bogatele exploatari aurifere și diamantifere săpatul se face cu tîrnăcopul, iar mijlocul de transport cel mai folosit este un fel de lighean. Minereul se încarcă în asemenea lighene și femeile (care poartă legați copiii pe spate) transportă minereul către ieșirea din mină. În 1960 a avut loc o catastrofă minieră care a costat viața a 437 de muncitori. Ancheta, cu toată parțialitatea ei evidentă, a găsit vinovată de lipsă de prevedere direcția minei. Vinovată, dar pentru ce? Pentru că nu a luat măsuri de protecție „deși știa că în mină se găsesc și șase supraveghetori albi”. Și direcția minei a fost obligată să plătească familiilor celor șase cîte o pensie viageră... Cît privește ceilalți 431 — pentru ei nu s-a plătit nici un pitac. Erau doar negri!

Știința aplicată

„Adevărații stăpîni” au și preocupări științifice. La Johannesburg funcționează un institut de cercetări medicale care și-a cîștigat o faimă mondială în ce privește studiul unor maladii foarte răspîndite pe teritoriul Republicii Sud-Africane. Este vorba în pri-

mul rînd despre pelagră. Cobai de experiență sînt destui: 14 milioane de negri și mulatri. După îndelungi cercetări, institutul a stabilit că un muncitor de culoare are nevoie, pentru a-și procura cele strict necesare, la limita a ceea ce se cheamă foame, de 24 de lire lunar. Această sumă nu o realizează nici măcar o zecime dintre negri. Drept urmare, după afirmația conducătorilor institutului, 90% din populația de culoare este bolnavă. Este înspăimîntătoare constatarea statisticienilor: numai 55% dintre negri pot depăși vîrsta de 16 ani. Cu alte cuvinte, cam din doi oameni unul moare înainte de a atinge vîrsta adolescenței!

Iarăși umor? Institutul de cercetări medicale care a stabilit că un negru are nevoie de 24 de lire lunar pentru a nu muri de foame, are el însuși în serviciul său cîțiva negri, dintre care nici unul nu primește măcar jumătate din această sumă!

În pofida terorii

Poliția de stat, ajutată de cea a „Frăției”, se îngrijește ca toate dispozițiile rasiste să fie riguros respectate. Orice încercare de mișcare liberă, orice cuvînt mai îndrăzneț sînt imediat reprimate. Mai ales în ultimii ani, de cînd protestele s-au înmulțit, în țară se menține permanent un climat de teroare.

Dar toată această teroare nu le-ar ajuta rasiștilor dacă ei n-ar fi sprijiniți, sub diferite forme, din afară. „Aliații lor” — se arată într-un articol din «France Observateur» — sînt forțele cele mai retrograde ale colonialismului: trupele portugheze de ocupație din Angola și Mozambic, rasiștii europeni înarmați de guvernul Rhodeziei de sud, mercenarii lui Chombe din Katanga“. În același timp — după cum reiese din cele scrise de săptămînalul francez — aliații lor sînt cercurile monopoliste occidentale, fapt explicabil prin aceea că în R.S.A. „capitalurile americane și britanice sînt majoritare în marile societăți miniere...”

În pofida terorii, populația neagră, laolaltă cu miile de muncitori albi exploatați, luptă cu tot mai multă hotărîre pentru înlăturarea regimului de cruntă opresiune ce domnește în țara de la Capul Bunei Speranțe. Avîntul către libertate care a cuprins poporul sud-african nu poate fi oprit în loc.

Florin MUGUR

n repetate rînduri populația bășinăvă s-a ridicat împotriva înjositoarelor pașapoarte, dîndu-le foc.

Munții de sare

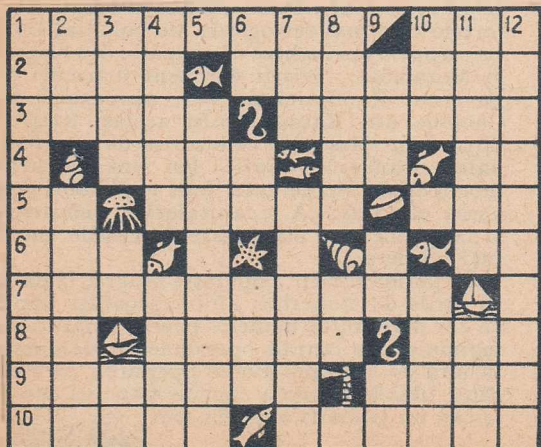
La Slănic-Prahova există multe saline vechi. Unele dintre ele au fost exploatare de pe vremea romanilor. Cea mai interesantă salină se găsește lângă așa-numita „Baie Verde”, unde sînt instalații de băi care folosesc apa sărată din „Lacul Verde”. Foarte interesanți sînt munții formați din sare gemă care se află pe malul nordic al lacului. Tare ca stîncă, albi ca zăpada, munții aceștia nu pot fi topiți nici de ploii, nici de ninsori.

Munții de sare au în mijlocul lor o deschizătură în forma unui crater de vulcan. În fundul acesta s-a format un lac cu apă sărată, cu o densitate mare.

PEȘTII APELOR NOASTRE

ORIZONTAL: 1) Pește mic — Pește... care face muzică ! 2) Pește vesel, numit și chefal auriu — Mamifer marin care se mai numește și porc de mare (pl.). 3) Coș de prins pește — Caras de mare. 4) Gustul unui os din capetele unor pești, pe care gospodina îl elimină înainte de preparare — Alifie — Cap de rîndunică. 5) Două consoane în

sucesiune inversă — Laț — De aici se strică peștele într-un proverb popular. 6) Trio! — Rac fără coadă. 7) Pește răsfățat. 8) Notă muzicală — Pălămidă de baltă (pl.) — Prefix pentru păsări. 9) Peștișori buni de nadă — Pește răpitor, de apă dulce. 10) Face parte din fauna apelor — Cabina balonului.

VERTICAL: 1) Crapul de 2-4 kg. 2) Pește... dietetic — Pește mare consumator de iere. 3) La mari distanțe — Diptong — Două... bucăți de pește... 4) Mireasmă — Locul de plecare al vaselor de pescari. 5) Transport cu tracțiune animală. 6) Ca peștele în apă... — Berc... la coadă — Calapod. 7) La intervale scurte — Insufletire. 8) Climatul preferat al păstrăvilor — Pronume. 9) În nopțile întunecoase e de mare ajutor pescarilor — Capul hamșiei — Pește mare care poate fi... și de uz casnic. 10) Scrumbie care se consumă uscată — Traulere și pescadoare. 11) Retribuție — Când e furios e periculos pentru pescari. 12) Pește mic din apele de munte, asemănător cu zviruga.

Dezlegarea jocului „STRUGURI, MUST, VIN...”, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) Murfatlar — Coc. 2) Anacreon — Vale. 3) Dac — Oca — Siria. 4) En — Amuzați — Vr. 5) Rip — Acasă — Pat. 6) Aman — I — Anzi — A. 7) T — Hel — Buchet. 8) Sarica — U — Șip. 9) Struguri — Tara. 10) Ir — Dar — Aur — Nn. 11) Ripă — Mus — Arac. 12) Ova — Tărie — Avi. 13) Pincota — Careu.

din toată lumea

VIRSTA UNOR ORAȘE

Atena a fost întemeiată în anul 1557 î.e.n. Are deci vîrsta de 3520 de ani. Alți orași ai anticei Elade, Corintul, a împlinit 3466 de ani, iar Teba—3457. Ankara are 2793 de ani, iar Constantinopolul, cum i se spune actualului Istanbul, aniversază 2620 de ani.

Dintre cetățile elene de pe teritoriul de azi al țării noastre, Callatis (Mangalia) era cunoscut ca oraș și porț încă în anul 512 î.e.n., a vînd deci o vîrstă de ce puțin 2475 ani; cam tot în acea epocă un vechi sat de pe țărmurile Pontului Euxin a fost transformat de coloniștii greci din Milet în cetatea Tomis, Constanța de azi.

NIȘTE GEMENI RARI

Grădina zoologică din St. Louis, S.U.A., a sărbătorit de curînd un eveniment cu totul deosebit: femela hipopotam Peepers, pensionara acestei grădini, a dat naștere la doi pui de toată frumusețea.

Mindria mamei pentru cele două progenituri e împărtășită de întregul personal al grădini, deoarece este unică întîmplarea în istoria grădinilor zoologice cînd se nasc hipopotami gemeni.

ȘTIATI CĂ...

... determinarea vârstei peștilor se face după solzi? Creșterea în mărime a solzilor are loc în raport cu vârsta și acest lucru se evidențiază prin inelele de creștere de pe solzi. Numărul acestor inele permite să se determine vârsta peștilor.

... morunul face parte din grupa peștilor care trăiesc mult? Astfel, exemplarele de 1.000 kg au aproximativ 75 de ani. Niseștrul trăiește până la 45 de ani.

... pe lângă peștii care se înmulțesc prin icre (ovipari) există și pești care nasc pui vii (vivipari)? Din cele circa 200 specii de pești vivipari cunoscute, la noi nu există decât un singur reprezentant — Gambusia — în apele lacului Mangalia, unde a fost adus din America.

... cartea cu cel mai mare număr de pagini — 853.450 — este o enciclopedie chineză din secolul al XVII-lea? Iar cel mai mic volum editat până în prezent poate fi considerat cel publicat la Padua (Italia), ale cărui dimensiuni sînt de 16 x 11 mm — adică cam cît unghia degetului mare.

... de-a lungul vieții sale, un om folosește — sub formă de mobilă, locuință, încălzit, hirtie, mase plastice etc. — o cantitate de lemn egală cu cea furnizată de 300 de copaci?

... pinguinii pot înota pînă la 16 km pe zi, fără să simtă nici un fel de oboseală?

... un pui nou-născut de balenă albastră cîntărește 5 tone — mai mult decît un elefant adult?

... viețuitoarele celor mai mari altitudini sînt pîianjenii? Ei pot trăi la înălțimea de 7.500 m! Păsările nu ajung decît pînă la 4.500 m, iar unii fluturi — la 6.000 m altitudine.

PIAN ELECTRIC

Un sunet foarte clar și plăcut caracterizează pianul electric creat recent la Moscova. Primele pianuri de acest fel au și fost folosite în emisiunile radiofonice și de televiziune, în studiouri cinematografice și în cadrul spectacolelor teatrale — cu rezultate pe deplin satisfăcătoare.

În fotografia noastră: inginerul V. Ostrovski (stînga) și tehnicianul D. Daiziev acordînd un pian electric.

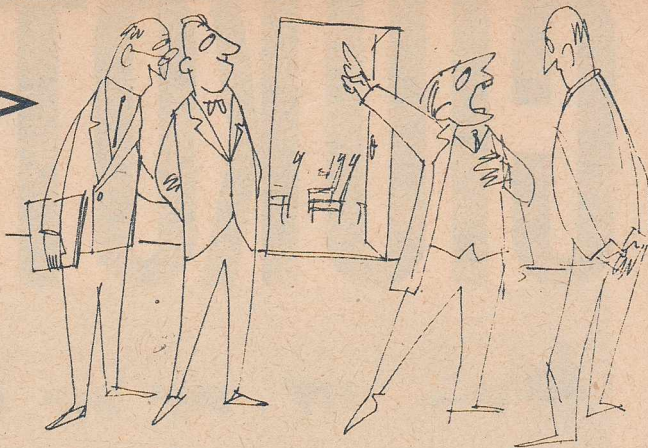
CURÎND APARE REVISTA

LUMEA

... săptămînal de politică externă editat de Uniunea ziaristilor din R. P. Romîna

... revista va publica articole, comentarii, note, interviuri cu personalități ale vieții publice mondiale, corespondențe de peste hotare, pagini din istoria diplomației, puncte de vedere din presa străină, prezentări de cărți și publicații de politică externă din țară și străinătate.

umor

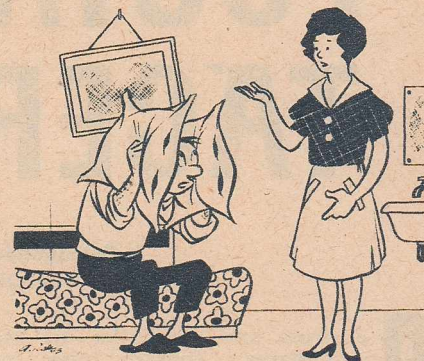

Se vede că ședința s-a închis, Popescu a deschis gura!

E. ARNO

— Ce-l mai saluți așa, doar nu mai e șeful tău?
— Da, dar vine altul! Ce, vrei să-mi pierd obișnuința?...

— Au plecat musafirii de sus?...

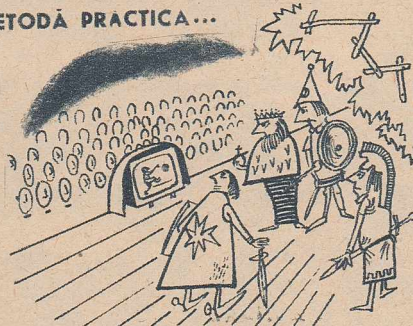
Rik AUERBACH

HAPLEA: A fost imposibil să-mi descriere vreo farmacie rețeta pe care mi-a dat-o tov. doctor, așa că am venit cu instalația s-o imprim pe bandă de magnetofon...

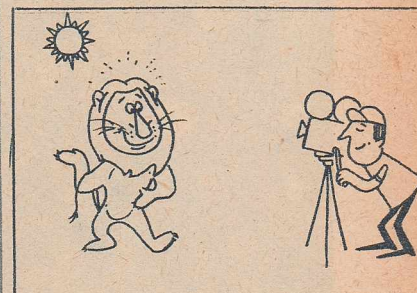
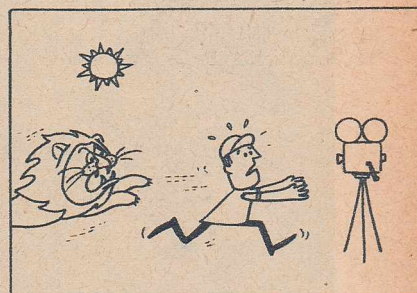
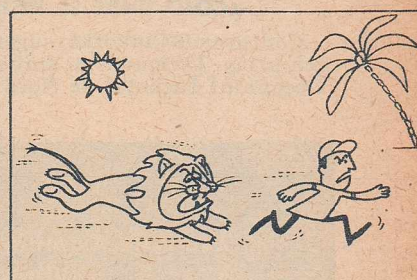
Marin IORDA

METODĂ PRACTICĂ...

...pentru actorii amatori de fotbal care în zilele de meci sînt distribuiți în spectacole.

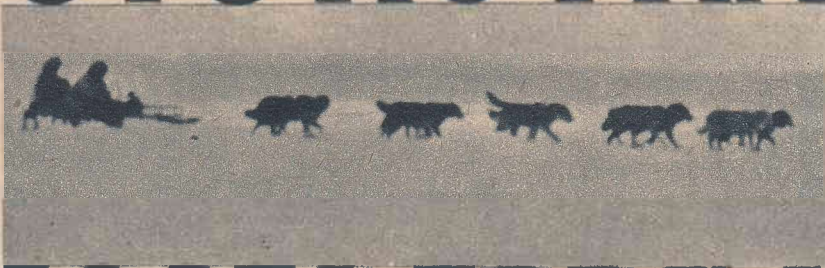
„Ludas Mátyi”

Fără cuvinte.

Simlon ALEXANDRESCU

CIUKOTKA

FOSTA „TARĂ A TĂCERII ALBE”

Correspondență specială pentru „Flacăra”
de Oleg MORSKOV — Moscova

Pe drum spre Ciukotka mă stăpânea nerăbdarea. Zburam spre „capătul lumii”, cum i se mai spune uneori și azi acestei peninsule de la margine de continent, fosta „țară a tăcerii albe”. Din informațiile culese înaintea plecării am aflat însă că pe întreaga noastră planetă cu greu găsești un loc mai interesant și mai original, din punct de vedere geografic, decât această parte a întinsei Eurasii.

ACOLO UNDE SE ÎNTÎLNESC OCEANELE

Contururile Ciukotkăi sugerează silueta unui ren uriaș. Țărmurile ei sînt scăldate de apele Oceanului Înghețat de Nord și ale Oceanului

Pacific, care și-au dat întâlnire acolo, lângă îndepărtata Ciukotkă. Meridianul 180°, care taie de la nord la sud trupul de gheață al peninsulei, este tocmai cel care e considerat drept linia de convențională împărțire a globului pămîntesc în emisfera de est și cea de vest. Malurile stîlcoase și abrupte ale Ciukotkăi marchează hotarul Asiei, iar dincolo de strîmtoarea Bering începe continentul american (în zilele senine de pe capul Dejnev se vede Alaska).

Despărțită secole de-a rîndul de restul lumii prin barierele greu de trecut ale oceanelor și ale tundrei, pierdută între ghețuri, cufundată în cumplita-i tăcere albă, Ciukotka

Luminile Combinatului de la Iultin.

Două dintre mijloacele de transport folosite în Ciukotka.

stingea încet. Singurele semne ale vieții în aceste regiuni sunt răsarurile de vinători, risipite pe un teritoriu imens (737.700 km² — adică aproximativ cât Olanda, Marea Britanie, Franța, Belgia, Luxemburgul, Danemarca, Grecia și Portugalia laolaltă, numai în totalitate întinzându-se pe aproape patru mii kilometri), colibe izolate de păstori nomazi și câteva stații de sanie trasă de căni, gonind pe întinsele câmpuri albastre al zăpezii, îndemnați cu un „hoh”, „hoh” monoton și trist, ca cerul monoton al nordului.

Ciukotka nu-i altceva decât o îngrămădire de stânci goale — nota în jurnalul său vestimentar cercetător polar al secolului al XVIII-lea, căpitanul Joseph Billings. Același neschimțat tablou a fost găsit după două secole și de inginerul Seacs, care, într-un raport dat în anul 1914, scria: „Este un ținut acoperit pe întregul său de gheață, cu o climă aspră, cu o vegetație anemică și cu o populație săracă, pândită pe un teritoriu uriaș, un ținut al tăcerii, gerurilor și viscoalelor”.

La această zguduitoare imagine a trecutului se adăugau ignoranța, foamea, dependența față de capriciile naturii arctice, bolile, lipsa de trai încremenit la stadiul primitiv. În 1923, când pe aceste meleaguri a fost răsturnată puterea sovietică, întreaga populație a ținutului număra nu mai mult de 12 mii de ciukci, eschimoși, ciuvași și lamuți. După schimbări a adus puterea sovietică oarecum în viața oamenilor din Districtul Național Ciukotka?

CUM A DISPĂRUT ULTIMA IARANGĂ

Nu, natura arctică n-a devenit mai blândă și mai darnică cu omul. Tot înghețate sînt

întinderile necuprinse ale tundrei, tot posomorite au rămas stîncile golașe și țărmurile abrupte ale oceanelor, tot plumburiu este cerul nordic...

Dar cumplita tăcere albă i-a sunat sfîrșitul. Nu mușenia ei sinistră, sălbatică, domnește azi, ci glasul puternic, cald și biruitor al vieții. În plină tundră, în uriașa căldură a văii Iultin, mi s-a dezvăluit pe neașteptate panorama unui oraș modern, cu case cu mai multe etaje, iar pe țărmul pustiu al golfului Crucii, sub aripile avionului s-au ivit străzile de un alb strălucitor al noii așezări Engvekinot.

În călătoria mea prin Ciukotka asemenea privilegii n-au fost rare. Cifrele ne informează exact că în ultimii douăzeci-treizeci de ani pe harta Districtului Național Ciukotka au apărut 12 așezări de tip urban și 123 de tip rural. În colhozul cu simbolul nume „Vozrojdenie” („Renașterea”) din Koneghino, președintele Sovietului sătesc, Boris Ravtitașhin, mi-a povestit cum s-a petrecut la ei „marea trecere” de la viața de tundră la viața civilizată.

— La început bătrînii s-au opus: „În iaranga”) au trăit străbunii noștri, în iaranga ne-am născut și noi, și tot în ele vrem să murim” — era lozinca celor vechi. Ba chiar, la un moment dat, tinerii locuiau în case confortabile, iar bătrînii alături, în tradiționala iarangă. Ei veneau la copii doar în vizită — să bea ceai, să asculte radio, să se

*) Colibă de formă conică cu acoperișul din piei de ren.

bucure pur și simplu de lumina electrică — dar după această vizită se retrăgeau din nou în iaranga lor. În cele din urmă, puterea de convingere a realității le-a frînt încăpățînarea. Una cîte una, de pe străzile Koneghinului au dispărut colibele de piei de ren. Mai rămăsese doar una singură. „Să rămînă ca amintire” — și-au spus colhoznicii.

Dar într-o zi a venit la Sovietul sătesc bătrînul Tevlianto. „Ne-am sfătuit între noi și am căzut de acord că n-avem nevoie de asemenea amintiri. Strică tot aspectul satului”.

Așa a dispărut din Koneghino și ultima iarangă.

N-am izbutit să văd acest simbol al înăpoiatei Ciukotci nomade nici în colhozul „Pionier” de la capul Schmidt, nici în colhozul „Polearnik” pe malul râului Amguema, nici în așezarea Markovo de pe Anadir. Ciukotka a rupt-o definitiv cu viața de nomad și cu amintirile ei. Doar brigăzile de crescători de reni mai pleacă cu turmele la sute de kilometri.

Cînd Ravtitașhin îmi spunea asta, l-am întrerupt fără să vreau:

— Dar ei nu duc o viață nomadă?

Președintele m-a privit cu mirare.

— Cum adică nomadă? Sînt în deplasare. Cum să fie nomazi cînd fiecare își are casa aici în sat?

CIUKOTKA DE AUR

Ciukcii, eschimoșii, lamuții se îndeletnicesc, ca și pe vremuri, cu vînătoarea, cu pescuitul, pasc în tundră turmele de reni. Dar

(Continuare în pag. 20)

În drumurile sale peste întinderile înzăpezite, Tinanikva, încercatul conducător de sănii cu cîini, a avut de înfruntat nu o dată viscole și furtuni de zăpadă.

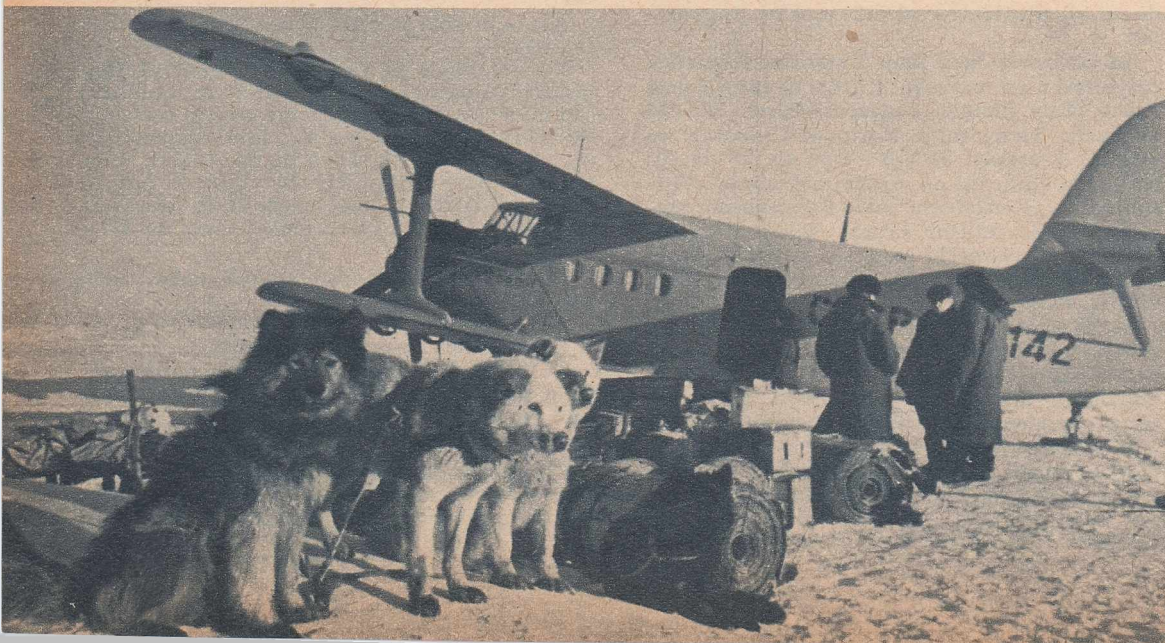
nu aceste ocupații sînt caracteristice pentru Ciukotka de azi.

Sub „stîncile goale” oamenii sovietici au aflat comori neprețuite: cărbune, cositor, wolfram, aur, argint, cristal de stîncă, arsen, cuarț, chihlimbar... S-ar spune că Ciukotka a adunat în tainițele ei toate bogățiile pămîntului.

Pînă nu demult, bogăția numărul unu era socotită cositorul. Am crezut și eu același lucru, mai cu seamă după vizita făcută la combinatul de cositor de la Iultin — o mare întreprindere, utilată după ultimul cuvînt al tehnicii. Dar secretarul Comitetului districtual de partid, Alexandr Reabov, m-a contrazis:

— Sînteți în urmă cu actualitatea. Firește, nimeni n-are de gînd să nege importanța industriei cositorului; ea se va dezvolta impetuos și de acum înainte. Geologii ne dau asigurări în privința asta. Dar direcția principală a dezvoltării industriei noastre este azi aurul.

Mărferile pentru populație, aduse cu avionul, sînt transportate de aci pînă la destinație cu sănii trase de cîini.

Reabov a cerut o hartă a districtului. — Am și eu una — m-am grăbit să-i spun, și am scos din servietă o hartă tipărită în urmă cu șapte ani.

Reabov abia a aruncat o privire asupra ei:

— Nu, frăioare, asta a îmbătrînit.

Apoi a început să încercuiască cu creionul locurile în care au fost descoperite zăcăminte de aur.

— Nu e mult de cînd eram convingși și noi că principala noastră bogăție este cositorul. Zăcămintele de aur cunoscute erau neînsemnate. Îmi amintesc cu cîtă neîncredere, ba chiar ironie, a fost primită la o consfătuire organizată în 1957 la Magadan afirmația unui tînar inginer geolog că „eroul” Ciukotkăi este de fapt aurul. Dar n-a trecut decît un an și a apărut exploatarea auriferă „Komsomolskaia”. Anul 1958 ne-a răsturnat toate planurile și presupunerile. În 1959 a început să dea aur mina „Bilibin”. Cele mai mari schimbări a adus însă în geografia aurului nostru anul 1962. Multe mine noi s-au adăugat celor existente.

Observînd că notez în carnet „Ciukotka de aur”, Alexandr Reabov mi-a spus:

— Nu te pripi! Cine știe, peste cîtiva ani ar putea să devină „de petrol” sau „de mercur”. Geologii au și descoperit zăcăminte de mercur de mari perspective. Iar prospecțiunile făcute în depresiunea Anadîrului au dat la iveală bogate rezerve de petrol și gaze. Platina a început și ea să-și vestească existența. Să nu ne grăbim, deci, cu atribuțiile.

NOII „LOCATARI” AI TUNDREI

E drept, nu-i bine să te grăbești cînd e vorba de Ciukotka.

Înainte de a pleca din Moscova prietenii au ținut să mă pună la curent cu povestea nefericitului „cocoș al lui Nikolai”. Se spune că pe la începutul secolului nostru, din ordinul personal al țarului Nikolai al II-lea, s-a făcut o încercare de a se aclimatiza în Ciukotka animale și păsări de casă. Cu titlu de experiență, din Vladivostok au fost expediți o găină și un cocoș. Dar, în ciuda augustului ordin, găina, mai sensibilă, a murit încă pe drum, iar cocoșul i-a supraviețuit doar două săptămîni. La Petersburg s-a raportat oficial că în condițiile aspre ale Ciukotkăi nu se pot crește animale și nici păsări de casă.

Mi-am adus aminte de această poveste în drum de la Engvekinot spre noua centrală care alimentează cu energie electrică combinatul din Iultin. Mașina noastră tocmai o cotise spre o așezare de la poalele dealurilor troienite, cînd am zărit pe malul rîului ce trece pe acolo o mare cireadă de vaci. Albe cu pete roșcate, pășteau liniștit iarba mărunță și păreau foarte mulțumite de soarta lor. Și asta în zona unde în cea mai mare parte a anului viscoalele și gerurile hălăduiesc în voie!

Mai tîrziu am aflat că vacile s-au aclimatizat de minune nu numai acolo, ci și mai sus,

Copii de ciukel în portul națio

pe țărmul Oceanului Înghețat. Atît de bîncît dau anual în medie cîte 2.500 de lapte. În colhozurile ciucilor și eschilor există de asemenea ferme mari de păs

LIMBA FEMEILOR CIU

Titlul acesta nu este un „trouvaille” portericesc, ci o realitate a vechii Ciuko Femeile nu aveau voie să pronunțe un șir treg de sunete. De pildă, pe „t” femeile buiau să-l pronunțe ca pe „t” Legile ale tundrei glăsuiau: „De ești femeie — taci”.

Starea de inferioritate a femeii ține și de domeniul trecutului. Întreaga Ciuko se mîndrește azi cu vestita Klara Kaleana meie-vînător, Erou al Muncii Sociali Zveltă, grațioasă, cu un zîmbet sfios pe b Klara n-are nimic comun cu înfățișarea vînător, cum sîntem obișnuiți să ni-l în puim. La început nici nu-mi venea să c că am în față pe celebra „vrăjitoare din nerghino” — cum a supranumit-o compat tul ei, scriitorul Rîtheu.

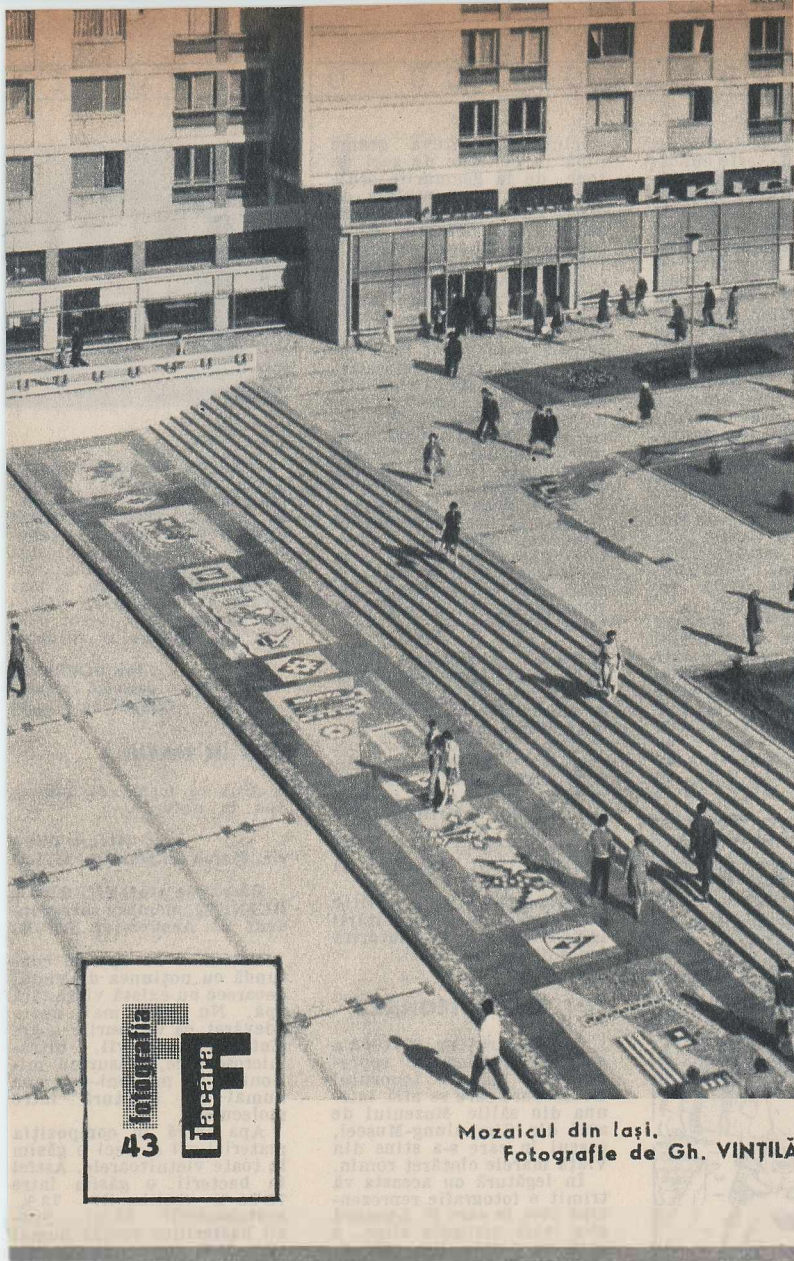
Îndrăgostită de tundră, Klara a păr la un moment dat școala, unde își desăvî studiile. Curînd însă și-a reluat învățați

— După ce termin școala, mă întorc apărut în tundră. Nu pot trăi fără ea — n spus Klara.

Tînăra poetă Antonina Kimîtval se j gătește și ea să-și continue studiile. O vr a lucrat ca învățătoare într-o brigadă de turalizare. Adică era mereu pe drumuri. V cu avionul, iarna cu sania, asemenea brig îi vizitează pe crescătorii de reni, ducînd cărți și ziare, filme noi, dînd ajutor celor urmează școala fără frecvență. Impresiile această frumoasă și de loc ușoară munc le-a împărtășit Antonina în culegerea „(tul inimii”, închinată tundrei natale, pr culegere de versuri a primei poete ciu

Și președintele Sovietului Districtului t kotka este tot o femeie, Anna Nutetegr Deputată în Sovietul Suprem al U.R.S.S. reprezintă micu-i popor nordic în parlam tul sovietic. Este o femeie tînără, fo energetică și pricepută, un conducător talen care se bucură de stima și prețuirea gener Și cînd te gîndești că mama ei nu avu nici măcar dreptul de a-l pronunța pe

Marea Revoluție a topit în flacăra ei p ficatoare milenara „tăcere albă” a Ciukot Viața nouă a triumfat și pe aceste meleag unde, alături de toți cei peste două sute milioane de oameni sovietici, ciucii, chimoșii, lamuții, micile popoare noro construiesc comunismul.

Mozaicul din Iași.
Fotografie de Gh. VINȚILĂ

Darnet

ECHEA ENEIDĂ ȘI... UN SALAM PROASPĂT

Oricât de veche e opera capitală a lui Virgiliu și oricât de proaspăt ar fi salamul despre care merge vorba, nu se poate ca apropierea aceasta să nu apară măcar intempestivă, să nu producă un șoc. Chiar pentru acela care adoră mezelurile și detestă clasicii antichității alăturarea are ceva necuviincios.

Însă viața ne impune de multe ori asemenea stranii asociații.

Așa ceva ni s-a întâmplat de curând. Ne-a impus ciudata împerechere și ne-a produs șocul o știre foarte scurtă venită de peste ocean.

Vestea ne aduce la cunoștință că, la New York, scriitorul american C. Humay a mintuit de tradus și a predat editorului traducerea „Eneidei” de Virgiliu și că pentru această treabă și-a încasat respectivul onorariu. Respectiv, dar care poate fi sau nu corespunzător muncii cheituite. Însă aici și acum nu ne oprește atenția acest lucru și nu facem nici un fel de socoteală bănească. Totuși, dacă nu bănească, o socoteală trebuie făcută. Și anume: ca să traduci „Eneida” și să cere, nu zic talent, nici prealabile cunoștințe variate, întinse și adânci, dar măcar timp îndelungat. „Eneida” are 9.096 de versuri! Dedicându-se exclusiv ei și traducând în medie 20 de versuri pe zi, traducerea îți pretinde aproape un an și jumătate. În

vremea Renașterii, umanistul Annibal Caro, apucându-se de această muncă, a împlinit-o la capătul a patru ani. Coșbuc al nostru a fost mai vrednic: numai vreo trei ani i-au trebuit. Ne gândim cu compasiune la americanul C. Humay: cât se va fi frământat până să găsească, de exemplu, corespondentul englez al versului: *tacitas per amica silentia lunae*. Să traducă: „sub prietenească” a lui misterioasă? Ori: „sub tăcerea amicală a învăluitei luni”? Ori: „sub tăcerea prietenească a tălnei lunare”? Etc., etc.

Dar mistress Humay, soția traducătorului, s-o fi ostenit tot atîta? O fi migălit și dînsa ani de zile? O, nu! Mai mult de două-trei ceasuri n-a pierdut. Și chiar acele două-trei ceasuri nu le-a pierdut de loc, căci dumnea ei i s-au achitat exact de două ori atîți dolari cîți a primit sotul.

Firește, întrebările ne bulucesc: Cum adică? D-na Humay a tradus și dînsa „Eneida”? Și a primit pe traducere de două ori cit sotul ei!? E traducerea mai bună? Dar cum a putut să traducă 9.096 de versuri în două-trei ceasuri, și încă mai bine decît altul?

Ne grăbim a lămuri situația. D-na Humay n-a tradus absolut nimic — și cu atît mai puțin „Eneida”. D-na Humay a compus ea însăși. O fabrică de mezeluri din New York i-a comandat, știind

că dînsa se ocupă cu așa ceva, textul atrăgător al unei reclame pentru noul salam pe care fabrica tocmai îl lansează. D-na Humay s-a executat contra pomenitului onorariu. Nu știm cit de ingenios fi e textul. Dar ne putem închipui. De pildă: stînd aplecată asupra manuscrisului „Eneidei” în timp ce soțul ostenea la traducere, ea va fi băgat de seamă că, descriind ospățul pentru primirea lui Eneas la curtea Dionei, Virgiliu dă toate amănuntele, afară de cele culinare. Pe de altă parte, se știe cit de tragic e sfîrșitul iubirii dintre Dido și eroul virgilian. Prin urmare textul reclamei e gata în cel mai curat spirit comercial: „Știi de ce a părăsit-o Eneas pe Dido? Pentru că la ospățul i-a servit noul salam al fabricii X & Co din New York!” Asemenea reclamă, plină nu numai de salam, dar și de cultură și poezie, merită de două ori mai mult decît o întreagă traducere de 9.096 versuri.

Cîntărind ostenile și văzînd răsplățile, ce urmează să gîndim? Gîndindu-ne la d-na Humay vom spune o dată cu Virgiliu: *Sunt hic etiam sua praemia laudi*, adică: „Chiar și aici, faptele de seamă își găsesc răsplata”. Dar gîndindu-ne la scriitorul Humay vom spune, fără a mai fi nevoie să traducem: *sunt lacrimae rerum*.

Lascăr SEBASTIAN

PROGRAMUL DE RADIO

RADIOJURNALE, BULETINE DE ȘTIRI, BULETINE METEOROLOGICE, SPORT, ULTIMELE ȘTIRI

	PROGRAMUL I	PROGRAMUL II	PROGRAMUL III
DUMINICA	7.00, 13.00, 19.30, 22.00, 23.52-23.55	7.50, 14.00, 20.00, 23.00, 0.52-0.55	22.00
ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII	5.00, 6.00, 7.00, 11.00 (afară de miercuri), 13.00, 17.00, 20.00, 22.00, 23.52-23.55	10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 21.00 (afară de joi), (vineri 21.30), 23.00, 0.52-0.55 (sîmbătă 1.52-1.55)	21.00

RECOMANDĂRI DIN PROGRAM: Duminică: 6.30, 13.05 (Progr. I), 7.30 (Progr. II). În cursul săptămînii: 5.20, 13.05 (Progr. I), 10.05, 14.30 (Progr. II). COTELE APELOR DUNĂRII: Zilnic — 13.40 (Progr. I). SUMARUL PRESEI CENTRALE: Zilnic — 8.00 (Progr. I).

DUMINICĂ 27 OCTOMBRIE Programul I 6.00: Concert de dimineață 7.10: Fanfară 7.25: Lucrări simfonice de mare popularitate 8.06: Muzică populară 8.30: Teatru la microfon pentru copii 9.30: Muzică de estradă 10.00: Ciclul de inițiere muzicală 10.45: Cîntece 11.00: Muzică din opere 11.30: Vorbește Moscova! 12.00: Noi înregistrări de muzică populară 12.20: Interpreți de muzică ușoară 13.10: De toate pentru toți 14.00: Melodii populare cerute de ascultători 14.23: Concert simfonic 15.00: Transmisune sportivă 16.59: Muzică ușoară 17.30: Piese simfonice 18.00: Cîntă Raveca Săndulescu și Benone Sinulescu 18.30: Din creația clasicilor literaturii noastre 18.45: Recital Vasile Jianu 19.00: Melodii... melodii 19.35: Romane 20.00: Teatru la microfon — „Nunta lui Figaro” de Beaumarchais 21.35: Piese instrumentale 21.45: Recital Francis Lemarque (muzică ușoară) 22.25: Muzică de dans 23.05: Poemul simfonic „O viață de erou” de Richard Strauss.

Programul II 7.00: Cîntece și jocuri populare 7.35: Muzică distractivă 8.00: Clubul voioșiei 8.30: Piese corale 8.45: Anunțuri, muzică 9.00: Muzică de estradă 9.30: Muzică din opere cerută de ascultători 10.00: Melodii populare 10.30: Revista presei străine 10.38: Trei soliști și o melodie 10.50: Transmisunea concertului orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu”, dirijor Mircea Basarab. În program: Rapsodia I de Martian Negrea; Concertul în re major pentru vioară și orchestră de Beethoven — solist Ion Voicu; Simfonia a V-a în mi minor de Cealkovski. În pauză: Emisiunea „Cinema” 13.15: Muzică populară 13.45: Cîntă Roxana Matei 14.05: Piese instrumentale de virtuozitate 14.15: Satira și umorul 15.00: Muzică ușoară cerută de ascultători 15.30: Din spectacolele Teatrului de operă și balet al R.P.R. 16.00: Oamenii și fapte 16.08: Cîntă Rodica Bujor și Iosif Mîlu 16.30: Muzică de estradă 17.00: Orchestra de mandoline 17.15: Miniaturi literare 17.25: Din muzica popoarelor 18.00: File de calendar — emisiune muzical-literară 19.00: Din comoara folclorului nostru 19.30: „Albumul vocilor celebre” — cîteva din cele 260 de discuri înregistrate de Caruso 20.05: Muzică de dans 21.30: Jocuri populare 21.45: File de istorie literară 22.00: Muzică de dans 22.29: Cvartetul cu pian opus 30 nr. 2 în re minor de George Enescu 23.08: Muzică de dans 24.00: Concert de noapte.

Programul III 19.00: Muzică din opera „Rip” de Robert Planquette 19.45: Muzică românească de cameră 20.30: Din poezia universală contemporană 20.45: Muzică de dans 21.15: Mari interpreți — Zara Doluhanova 22.10 — 22.59: Concert simfonic.

LUNI 28 OCTOMBRIE Programul I 5.05: Cîntece 5.25: Melodii populare 6.07: Piese pentru acordeon 6.20: Gimnastică 6.30: Emisiunea pentru sate 6.40: Jocuri populare 6.45: Salut voios de pionier! 7.10: Muzică populară 7.30: Sfatul medicului — Pentru bolnavii hipertensivi 7.35: Anunțuri, muzică 7.45: Cîntece patriotice 8.00: Dansuri de estradă 8.30: Mici piese simfonice de compozitori belgieni 9.00: Duete din opere comice 9.30: Muzică corală 10.00: Cvartetul de coarde în fa major de Theodor Rogalski 10.23: Muzică distractivă 11.05: Piese instrumentale și vocale 11.30: Scene din opere 12.00: Muzică de balet 12.30: Melodii populare 13.10: Muzică ușoară 14.00: Din cîntecele și dansurile popoarelor 14.32: Noi înregistrări de muzică simfonică românească 16.00: Din operele lui Bellini 16.30: Concert de estradă 16.00: Orchestre populare 16.15: Vorbește Moscova! 16.45: Prelucrări corale 17.12: Piese pentru pian de Chabrier 17.30: Tineretea ne e dragă 17.50: Jocuri populare 18.10: Cîntece de compozitori români 18.30: Melodii de muzică ușoară 19.00: Revista economică radio 19.20: Fragmente din „Arta fugii” de Johann Sebastian Bach 20.10: Melodii populare 20.30: Noapte bună, copii! 20.40: Lectia de limba rusă (Incepători) 20.55: Muzică ușoară de Nicolae

Chirculescu 21.15: Tribuna radio 21.25: Amintiri despre marele cîntăreț George Folescu 22.20: Muzică de dans 23.12: Simfonia a IV-a de Dmitri Kabalevski.

Programul II 10.10: Muzică corală clasică 10.30: Piese simfonice de compozitori români 10.54: Mici formații de estradă 11.15: Cu scriitorii pe drumurile țării 11.30: Fantezia în do major opus 17 de Schumann — la pian Wilhelm Kempf 12.06: Călătorie muzicală 12.34: Muzică vocală de Ion Borgovan 13.00: Din operele lui Lortzing 13.30: Însenărilor de reporter 13.37: Piese corale 14.05: Din creația de operă a compozitorilor noștri 14.35: Piese de estradă 15.00: Muzică populară 15.32: Dansuri din Galantha de Kodaly Zoltan; Triptic simfonic de Carmen Petra-Basacopol 16.12: Cîntă Ana Lăcătușu și Ionel Miron 16.30: Interpreți în studio 17.00: Muzică populară 17.30: Sfatul medicului (reluare) 17.35: Anunțuri, reclame, muzică 18.05: Ciclul de inițiere muzicală 18.45: Cîntă corul de copii al Radioteleviziunii 19.00: Tangouri și valsuri de estradă 19.30: Din activitatea sfaturilor populare 19.40: Cîntece și jocuri populare 20.00: Suită de balet din operele lui Offenbach 20.33: Concertul în la minor pentru violoncel și orchestră de Schubert-Cassado — solist Gaspar Cassado 21.20: Tarantele 21.30: Lectură dramatizată 22.00: Muzică de dans 22.30: Ciclul „Cvartete de Mozart dedicate lui Haydn” 23.05: Muzică ușoară 24.00: Fragmente din opere.

Programul III 21.20—22.59: Seară de operă — „Don Carlos” de Verdi (actele I și II), cu Boris Cristoff, Elena Nicolai și Tito Gobbi.

MĂRTI 29 OCTOMBRIE Programul I 5.05: Melodii distractive 5.25: Muzică populară 6.05: Fanfară 6.20: Gimnastică 6.30: Emisiunea pentru sate 6.40: Jocuri populare 6.45: Salut voios de pionier! 7.10: Muzică de estradă 7.30: Sfatul medicului — Tusea convulsivă 7.35: Anunțuri, muzică 7.45: Piese pentru vioară de Sarasate 8.06: Estrada dimineții 8.30: Uverturi și arii din opere 9.08: Poemul simfonic „Fatma” de Constantin Bobescu 9.30: Radio prichindul 9.45: Cîntece 10.00: Trio în la minor de Brahms 10.24: Melodii populare 11.05: Ansambluri corale sindicale 11.25: Muzică ușoară românească 12.00: Selecțiuni din opere 12.30: În fața hărții 12.40: Muzică instrumentală de compozitori români 13.10: Prelucrări de folclor 14.00: Concert de prinz 15.00: Cîntece 15.15: Melodii populare din Oltenia și Maramureș 15.42: Simfonia a IV-a în si bemol major de Beethoven 16.15: Vorbește Moscova! 16.45: Muzică din opere și opere în interpretarea artiștilor amatori 17.12: Duete vocale și instrumentale 17.30: Radioracheta pionierilor 18.00: Muzică de estradă 18.15: Cu microfonul printre sportivi 18.25: Lieduri de Grieg 18.40: Program muzical pentru evidențiați în întrecerea socialistă 19.00: Limba noastră — vorbește acad. prof. Al. Graur 19.10: Muzică ușoară orchestrală 19.30: Universitatea tehnică radio 19.45: Din cîntecele constructorilor comunismului 20.10: Mari interpreți ai muzicii lui Chopin 20.30: Noapte bună, copii! 20.40: Cîntă Elisabeta Neulce și Ion Stoian 21.00: Melodii de dragoste 21.30: Scriitorii la microfon 21.45: Recital Angela Moldovan 22.20: Muzică de dans 23.11: Cvintetul cu pian de Iulius Zarembski.

Programul II 10.10: Muzică corală 10.30: Cvartetul nr. 1 opus 21 în sol major de Constantin Dimitrescu 10.54: Muzică ușoară 11.15: Emisiune literară 11.35: Arii din opere interpretate de Trenka Eva și Vajda Victor 12.05: Suita nr. 3 în do major pentru violoncel solo de Bach — interpretează Pablo Casals 12.26: Piese de estradă 13.00: Simfonia în fa major KV 201 de Mozart 13.30: Prezentare literară 13.45: Orchestre de mandoline 14.05: Muzică populară 14.35: Muzică din opere 15.03: Concertul nr. 1 în fa diez minor de Serghei Rahmaninov 15.30: Muzică ușoară 16.12: Piese instrumentale și vocale 16.30: Muzică populară 17.00: Cîntă Teodora Lucaciu și Valentin Teodorian 17.15: Cîntece pentru cei mici

(Continuare în pag. 22-23)

CITITORII CU DIALOGUL

ANDREI MUREȘANU

„Aș dori să cunosc unele date despre viața și opera poetului ardeleni Andrei Mureșanu”.

Lucia APOSTOLESCU
elevă, București

Răspunde criticul literar AUREL MARTIN.

Andrei Mureșanu, de la a cărui moarte se împlinesc zilele acestea o sută de ani, e o figură reprezentativă a literaturii pașoptiste din Ardeal, cîntăret înflăcărat al setei de libertate și de dreptate a maselor populare asuprite. „Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet”, cum îl numea Eminescu în „Epigonii”, el s-a făcut cunoscut mai cu seamă prin poezia „Un răsuneț”, scrisă în focul revoluției pașoptiste și devenită, pe o melodie de Anton Pann, marșul revoluționar al rominilor ardeleni ridicați împotriva tiraniei. Partizan al „revoluției generale” — cum o numea Bălcescu — poetul se adresa rominilor asupriți din toate provinciile, văzînd în unire o cheuză a victoriei: „Romni din patru unghuri, acum ori niciodată! Uniți-vă în cuget, uniți-vă-n simțiri!” Iar în sacrificiul suprem pentru patrie și libertate el vedea un gest nobil și

măreț. Burghezia, prelînd textul marșului lui Andrei Mureșanu, l-a folosit însă în scopuri diversioniste, dîndu-i interpretări naționaliste și mistice, falsificîndu-l astfel mesajul revoluționar.

„Un răsuneț” a eclipsat în general în ochii urmașilor bogata activitate publicistică a lui Andrei Mureșanu. Cele mai multe scrieri poetice ale sale (adunate în volum în 1862), cu caracter preromantic sau romantic, elegiac sau satiric, au rămas uitate, deși la vremea lor s-au bucurat de o bună apreciere din partea contemporanilor. Mă refer cu deosebire la poezii ca „Glasul unui romîn”, „Un suspîn” și „La muza mea”, în care, evocînd trecutul eroic al poporului romîn și îndemnînd la acțiune revoluționare, Andrei Mureșanu se impune ca poet patriot militant. Opera sa nu este scutită însă de o seamă de contradicții, trădînd oscilațiile ideologice ale omului politic (devenit după înfrîngerea revoluției pașoptiste un oportunist) și ale gînditorului (puternic influențat de educația teologică primită în școală).

Născut la 16 noiembrie 1816 în orașul Bistrița, Andrei Mureșanu a studiat la Bistrița și la Blaj, a fost profesor la Gimnaziul romînesc din Brașov și „concepțist guvernial” la Sibiu. A colaborat la „Gazeta de Transilvania”, „Foarte pentru minte, inimă și literatură”, „Telegraf romîn” ș.a.

STICLA IERI ȘI AZI

„Cum s-a dezvoltat industria sticlei de-a lungul timpurilor?”

Ioan TERBEȘ
Tr. Măgurele

Răspunde conf. ing. ALEX. PĂTRAȘCU, de la Institutul politehnic București.

Sticla este un produs rezultat din topirea unui amestec de substanțe minerale, printre care predomină nisipul, soda și piatra de var

Descoperirile arheologice au arătat că sticla este cunoscută încă din timpul civilizațiilor egiptene, feniciene și asirocaldene, ea fiind folosită în acele vremuri pentru confecționarea obiectelor de podoabă, de cult religios și de uz personal. În țara noastră, cu ocazia săpăturilor făcute în special în Dobrogea, s-au descoperit, alături de obiecte de metal și ceramică, și obiecte de sticlă (lacrimare, sticlucțe etc.) din care o parte sînt expuse la Muzeul arheologic din Constanța. Ele datează de peste 2000 de ani, fiind aduse — probabil — de corăbiiile grecești care făceau comerț cu cetățile de pe țărmul Pontului Euxin. Tot pe teritoriul Constanței au fost descoperite în ultimii ani urme a două cupatoare de fabricat sticlă, datînd din epoca romană.

În zilele noastre, aproape că nu există sector industrial sau ramură a tehnicii în care sticla să nu fie prezentă. De la cele mai fine lentile de microscop pînă la cele mai mari lentile sau oglinzi pentru telescoape, de la țevi pentru transportul lichidelor speciale pînă la cele mai fine fibre, de la

Fabricarea sticlei în evul mediu.

sticlucțe de cîteva grame pînă la cisterne de zeci de tone, de la geamurile ordinare pînă la cristalele de cîteva centimetri grosime, cu cea mai fină șlefuită, sticla este prezentă pretutîndeni. Fibrele din sticlă în combinație cu masele plastice au ajuns astăzi să ofere materiale de construcție ușoară și cu rezistențe mecanice ce permit în multe împrejurări înlocuirea metalelor. Începutul industriei sticlei în țara noastră este marcat în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea prin micile fabrici situate în regiuni împădurite (Poiana Codrului în Maramureș, Bellu și Pădurea Neagră în Crișana, Lespez și Hîrlău în nordul Moldovei, Tirgoviște și altele); pădurile întinse din acele regiuni furnizau att combustibilul necesar cit și materiile prime alcalinoase ce se extrăgeau din cenușă.

Astăzi fabricația sticlei în țara noastră este un proces mecanizat și automatizat în mare măsură, în continuă dezvoltare, producția actuală fiind de peste patru ori mai mare decît aceea din 1944, iar unitățile noi de sticlărie întrate în ultimii ani în funcțiune fiind dintre cele mai moderne. Țara noastră exportă produse de sticlărie mult apreciate în toate colțurile globului.

Perspectivile de viitor sînt favorabile dezvoltării industriei sticlei, datorită multiplei ei utilizări.

TOT DESPRE LEONARD

În „Flacăra” nr. 37/1963 a apărut o fotografie reprezentînd bustul tenorului N. Leonard care se află într-una din sălile Muzeului de artă din Cîmpulung-Muscel, orașul în care s-a stîns din viață marele cîntăret romîn.

În legătură cu aceasta vă trimit o fotografie reprezentînd casa în care N. Leonard și-a trăit ultimele clipe, o casă modestă, din str. G. Brîncoveanu nr. 68. Aici locuia tatăl său, pensionar, fost mecanic de locomotivă. Pe zidul dinspre stradă

al clădirii se află acum o placă comemorativă cu următorul cuprins: „În această casă s-a stîns, încătușat de sărăcie și suferință, tenorul N. Leonard, glorios artist al operetei romînești (1886-1928)”. Placa a fost fixată din inițiativa Statului popular al orașului nostru și a muzeului raional.

Ion DOBRESCU
activist cultural
Cîmpulung-Muscel

APA ÎN NATURĂ

„Sub ce forme se găsește apa în natură”.

Mioara DURA
str. Ștefan cel Mare nr. 51, Iași

Răspunde prof. THEODOR BUȘNIȚĂ, membru corespondent al Academiei R.P.R.

Noțiunea de apă se confundă cu noțiunea de viață, deoarece nu există viață fără apă. Nu este mai puțin adevărat că virusurile — care sînt elemente vii, ultra-microscopice, măsurînd milioane de microni — au apa numai ca legătură între molecule.

Apa intră în compoziția materiei vii și deci o găsim la toate viețuitoarele. Astfel în bacterii o găsim între 73-98 % (colibacili 73 %, acetobacterii 98 %). Sporii bacteriilor conțin numai 40%-50 % apă, restul de apă intră în compoziția substanțelor de constituție. Algele și protozoarele conțin 80-90 % apă. Chiar

PROGRAMUL DE RADIO

17.30: Sfatul medicului (reluare) 17.35: Anunțuri, reclame, muzică 18.05: Muzică din opera „Farmecul unui vals” de Oscar Strauss 18.45: Emisiune culturală 19.00: „Balada steagului” de Sigismund Toduță 19.30: Melodii lirice romînești 19.50: Pe teme internaționale 20.00: Din cîntecele și dansurile popoarelor 20.30: Lecția de limba franceză (avansați) 20.45: Recital Iolanda Mărculescu 21.20: Opera „Cavaleria rustică” de Mascagni, cu Giulietta Simonatto și Mario del Monaco 22.43: Muzică instrumentală de compozitori romîni 23.05: Muzică de dans 0.08: Muzică simfonică.

Programul III 21.20: Seară de operă — „Don Carlos” de Verdi (actele III și IV) 22.33—22.59: Cvartetul nr. 4 în sol major, „Primăvara vieții”, de Ovidiu Varga.

MIERCURI 30 OCTOMBRIE Programul I 5.05: Concert de dimineață 6.05: Prelucrări corale 6.20: Gimnastică 6.30: Emisiunea pentru sate 6.40: Jocuri populare 6.45: Salut voios de pionier! 7.10: Cîntece 7.30: Sfatul medicului — Primul ajutor în hemoragii 7.35: Anunțuri, muzică 7.45: Cîntece populare 8.06: Muzică de estradă 8.30: Piese simfonice de compozitori romîni 8.52: Muzică din opere 9.31: Cvartetul nr. 12 în mi bemol major de Beethoven 10.00: Teatru la microfon — „Sotul ideal” de Oscar Wilde 11.42: Trei piese pentru două plane de Hacıaturian 11.53: Cîntece și jocuri populare 12.25: Muzică ușoară 13.10: Recital Elena Dima-Torotman și Ioan Hvorov 14.00: Muzică populară 14.33: Simfonia nr. 100 în sol major de Haydn 15.00: Muzică de estradă 15.30: Scene din opere 16.00: Cîntă corul U.T.M. 16.15: Vorbește Moscova! 16.45: Muzică ușoară 17.12: Sonata pentru vioară și pian de Liviu Comes 17.30: Prietena noastră, cartea 18.00: Cîntă Mia Barbu și Pavel Tornea 18.15: Paște din întrecere 18.30: Program muzical

pentru evidențiatii în întrecerea socialistă 19.00: Jurnalul satelor 19.25: Melodii populare cerute de ascultători 20.10: Muzică instrumentală 20.30: Noapte bună, copii! 20.40: Lecția de limba rusă (avansați) 20.55: Cîntă formația Helmut Zacharias 21.15: Satira și umorul (reluare) 22.20: Baletul „Coppelia” de Delibes — montaj muzical-literar 23.07: Concert de noapte.

Programul II 10.30: Cîntece din viața nouă a satului 10.30: Lucrări pentru pian de Liszt 11.00: Cîntece populare 11.15: Universitatea tehnică — radio 11.30: Muzică ușoară 12.05: Dansuri din opere 12.30: Schițe ale scriitorilor noștri contemporani 12.45: Din viața de concert a Capitalei 13.30: Înternări de reporter 13.40: Melodii populare 14.05: Pagini din opere 14.35: Muzică ușoară 15.00: Fragmente din suita „Visul unei nopți de vară” de Felix Mendelssohn-Bartholdy 15.30: Melodii populare 16.12: Piese instrumentale 16.30: Scene din opera „Pădurea vulturilor” de Tudor Jarda 17.00: Muzică populară din țări socialiste 17.30: Sfatul medicului (reluare) 17.35: Anunțuri, reclame, muzică 18.05: Concert de estradă 18.40: Foileton 18.50: Muzică corală clasică 19.07: Muzică simfonică romînească 19.30: Lecția de limba engleză (începători) 19.45: Melodii... melodii 20.15: Școala și viața 20.35: Romaneț 21.20: Cîntă „Pagini din muzica contemporană — lucrări de Jean Absil 22.00: Muzică de dans 23.05: Muzică simfonică 0.05: Opera „Secretul Suzanei” de Wolf Ferrari.

Programul III 21.20: Seară de operă — „Semion Kotko” de Serghei Prokofiev, în montaj muzical-literar 22.40—22.59: Muzică romînească de estradă.

JOI 31 OCTOMBRIE Programul I 5.05: Fanfară 5.25: Cîntece și jocuri populare 6.05: Piese de estradă 6.20: Gimnastică 6.30: Emisiunea pentru sate 6.40: Fanfară 6.45: Salut voios de pionier! 7.10: Melodii populare 7.30: Sfatul medicu-

lui — Infecțiile cu stafilococi 7.35: Anunțuri, muzică 7.45: Cîntece 8.06: Muzică instrumentală și vocală 8.30: Valsuri 9.00: Vreau să știu 9.25: Program de concert 10.00: Soliști sovietici de operă 11.05: Piese corale de Doru Popovici 11.30: Muzică ușoară 12.00: Selecțiuni din opere 12.31: Cvartetul de coarde nr. 5 de Alfred Mendelssohn 13.10: Soliști și formații de amatori 14.00: Concert de primă 14.30: Arii din operele lui Puccini în interpretarea solistilor romîni 15.00: Soliști romîni de muzică ușoară 15.30: Din cîntecele și dansurile popoarelor 16.00: Piese instrumentale 16.15: Vorbește Moscova! 16.45: Ansambluri artistice școlare 17.12: Melodii populare 17.31: Concert simfonic 18.00: Seară pentru tineret 19.30: Universitatea tehnică radio 19.45: Cîntă orchestra Mantovani 20.10: Melodii populare 20.30: Noapte bună, copii! 20.40: Lecția de limba franceză (începători) 20.55: Jocuri populare 21.00: Scrisori din țară 21.10: Muzică de dans 22.45: Recital Nicolae Herlea 23.05: Suita de balet de Marcel Mihalevici; Cvintetul nr. 2 de Gabriel Fauré.

Programul II 10.10: Melodii de estradă 10.40: Piese de Dinu Lipatti 11.00: Cîntă Lili Creangă 11.15: Lecturi literare 11.30: „Simfonia tineretii” de Dumitru Bughici 12.05: Sonata în mi minor de Veracini 12.23: Muzică ușoară 13.00: Pagini orchestrale din opere 13.30: Note de lector 13.40: Fanfara reprezentativă a Armatei 14.05: Cîntece și jocuri populare 14.36: Muzică ușoară romînească 15.00: Fragmente din opera „Dubarry” de Millöcker 15.23: Trio opus 15 în sol minor de Smetana 16.12: Prelucrări corale 16.20: Pe teme medicale 16.30: Muzică populară 17.00: Melodii de dragoste 17.30: Anunțuri, reclame, muzică 18.05: Opera „Lăsați-mă să cînt” de Dendro — montaj muzical-literar 19.00: Din cele mai cunoscute melodii populare 19.30: Cîntă Yma Sumac 19.50: Transmisie concertului orchestrei de studio a Radioteleviziunii, dirijor Ludovic Bacî — soliști: Iulia Bucuceanu, Octav Enigărescu și Helmut Plattner. În pauză: Din creația romancierului clasic englez

John Galsworthy 22.30: Versuri de seară 22.45: Muzică de dans 0.05: Pagini din operele lui Händel.

Programul III 21.10: Teatru la microfon — „Partizanul Șatrov” de Ivan Patenkov 22.23—22.59: Muzică instrumentală.

VINERI 1 NOIEMBRIE Programul I 6.05: Concert de dimineață 6.05: Prelucrări corale 6.20: Gimnastică 6.30: Emisiunea pentru sate 6.40: Jocuri populare 6.45: Salut voios de pionier! 7.10: Melodii populare 7.30: Sfatul medicului — Infecțiile reumatice și bolile cardiovasculare 7.35: Anunțuri, muzică 7.45: Cîntece revoluționare ruse 8.06: Muzică populară 8.30: Arii și duete din opere romînești 9.00: Schiță rustică de Vinicius Greffens; „Trei tablouri simfonice” de Victor Iusceanu 9.28: Mici formații de muzică ușoară 10.00: Cvartetul în mi minor de Verdi 10.23: Valsuri 11.05: Muzică din opere 11.30: Recitalul pianistului Edwin Fischer 11.52: Reportaj 12.00: Muzică simfonică de compozitori romîni 12.25: Muzică ușoară 13.10: Selecțiuni din opere 14.00: Cîntece și jocuri 14.30: Concertul în re major pentru flaut și orchestră de Boccherini; Uvertura de Carlos Seixas 15.00: Pagini din opere 15.30: Muzică orchestrală de estradă 16.00: Coruri săsești 16.15: Vorbește Moscova! 16.45: Cîntă Tita Bărbulescu 17.12: Muzică instrumentală de compozitori romîni 17.30: În slujba patriei 18.00: Muzică ușoară 18.30: Muzică populară 19.00: Jurnalul satelor 19.25: Melodia „Codrule, codrurile” de Aurel Eliade 19.30: Universitatea tehnică radio 19.45: Muzică ușoară de Elly Roman 20.10: Melodii populare 20.30: Noapte bună, copii! 20.40: Lecția de limba engleză (avansați) 20.55: Adagio pentru două viole și pian de Alfred Alessandrescu 21.00: Lecturile dumneavoastră preferate 21.15: Muzică de dans 21.45: Părinți și copii 22.20: Săptămîna muzicii sovietice — Simfonia festivă în mi major de Kalinenko 22.45: Muzică de dans.

Programul II 10.10: Cîntă Vlad Dionisie și Gheorghe Picleață 10.30: Arii din opere 10.44: Concertul pentru

animalele superioare ca peștii și animalele terestre conțin 65-90% apă.

Apa liberă există în natură, de la picătura de rouă și ploaie până la mări și oceane. Treisferturi din globul pământesc este acoperit cu apă, de la piralele de munte până la marile oceane cu adâncimi ce întrec 10.000 m. Roua și ploaia nu conțin în soluție aproape nici o substanță și rareori bacterii sau sporii diferitelor viețuitoare; în general însă apa conține în soluție diferite substanțe, care hotărăsc caracterul ei din punct de vedere biologic ca mediu de viață. Sărurile din apă au o compoziție chimică foarte variată, iar cantitatea lor variază de la 100 mg săruri la litru în apa de izvor, până la 37.000 mg la litru în apa oceanelor. Unele lacuri sărate au peste 100.000 mg săruri la litru.

Dacă apa prăielor de munte se formează sub ochii noștri fie izvorind din pământ, fie provenind din topirea ghețurilor veșnice sau din apa căzută sub formă de ploaie sau zăpadă — deci este totdeauna nouă și proaspătă — apa oceanului este o apă veche, uneori cu o vechime de milioane de ani. În aceste ape s-a născut și se desfășoară viața, în aceste ape trăiește o mare varietate de viețuitoare.

MITING AVIATIC LA CRAIOVA

Pe aeroportul Balta Verde din orașul nostru s-a desfășurat recent un miting aviatic. Cu acest prilej s-au făcut câteva demonstrații de acrobatică aeriană la mică și mare altitudine, sărituri

cu parașuta etc., la care au participat sportivi încercați, precum și piloții Avlașanului din localitate. În fotografie: după o săritură cu parașuta.

George STOICA
regizor tehnic, Craiova

GĂLĂTENII VOR ȘI EI SĂ PRACTICE PENTATLONUL MODERN

În nr. 38 al „Flacărilor”, printre articolele apărute în paginile intitulate „Dialog cu cititorii”, se afla și unul referitor la istoricul pentatlonului modern și la evoluția acestui sport în țara noastră.

În legătură cu aceasta, vreau să arăt că mulți tineri din orașul nostru ar dori să practice pentatlonul, dar n-au posibilitatea, datorită faptului că în localitate nu există o secție de călărie și pentatlon modern. U.C.F.S. ar trebui să ia măsuri în această direcție.

Intervenția mea (ca femeie) în legătură cu pentatlonul modern nu trebuie să vă surprindă: părerea mea este că acest sport, deși atât de complex, nu este accesibil și nouă, femeilor.

Angela BIANCA
str. Revoluției 25, Galați

S-AU LUAT MĂSURI

Un grup de locatari ai imobilului din București, Splaiul Unirii nr. 184, ne-au sesizat că lucrările de reparație începute de întreprinderea rațională de construcții și reparații din raionul Nicolae Bălcescu au fost întrerupte. Transmițând această sesizare Sfatului popular rațional, ni s-a răspuns că, într-adevăr, consumându-se întreaga valoare a devizului cu lucrările executate până în acel moment, lucrarea a trebuit să fie întreruptă. Dându-se urmare cererii cititorilor noștri, s-a întocmit un deviz suplimentar, după care în scurt timp lucrarea a fost terminată și urmează a fi recepționată.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespundă: **Firu Vitan**, matrifet, com. Goșoveni, rn. Graiova: literatură, sport, muzică, ilustrate; **Antonie M. Petre și Gh. D. Marinescu**, elevi, Pitești, str. 1 Mai 23: literatură, sport, ilustrate; **Ion Chițu și Leca Sebastian**, elevi, Pitești, str. 1 Mai 47: literatură, sport, ilustrate; **Georgeta Bușică și Tatiana Diaconu**, profesoare, com. Băsești, rn. Brlad: teme diverse, ilustrate; **Feliciana Voiculescu**, elevă, Gîmpulung-Muscel, str. Giurcului 69: ilustrate; **Gh. Aratu**, contabil, Craiova, fundătura Tirgului 20: literatură, matematici, ilustrate; **Constantin Vana**, elev, Suceava, str. Mirăuți 28: ilustrate; **Gh. C. Niculescu**, muncitor, Rm. Vilcea, str. 11 Iunie 86: teme diverse, ilustrate; **Maia Alexandroaie**, elevă, Huși, str. 7 Noiembrie 39: literatură, istorie, film; **Ștefan Dumitru**, maitru ofelar, București, str. Fierarilor 9, rn. 1 Mai: literatură, filatelie, ilustrate; **Viorica Buzic**, oficiul poștal Ciomulești, rn. Fălciței: ilustrate; **Tomas Lis**, Czestochowa, ul. Weseta 31 m 7, R.P. Polonă: sport, filatelie, cinema (în polonă și rusă); **Helena Barteczko**, Switochtowice, Rany 1 a, woj. Katowickie, R.P. Polonă: teme diverse și ilustrate; **Teodora Margina**, instructoroara superioară de pionieri, Școala de 8 ani, com. Bălăurești, rn. Gălărăși, R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S.: sport, cinema, ilustrate; **Ursula Orlich**, Ujaza — K/Tom — Maz, woj. Lodz, R.P. Polonă: literatură, muzică, cinema, sport; **Silvia Jițcu**, elevă, Băilești, str. Progresului 78: ilustrate; **Dumitru Nișcu**, contabil G.A.G., com. Șiria, satul Gașca, rn. Arad: literatură, filatelle; **Petre Timișan**, elev, Reșița, str. Școlii 17: sport, filatelle, ilustrate.

„PE URMELE UNEI VECHI CULTURI”

Pe marginea articolului „Pe urmele unei vechi culturi” de Eugen B. Marian, apărut în nr. 40 al revistei noastre, am primit din partea tov. **CONSTANTIN DUMITRESCU** de la Biblioteca centrală universitară din București o serie de aprecieri pozitive, precum și unele precizări din care redăm pe cele menite să aducă completări interesante la materialul apărut.

...„Expediția științifică — arată corespondentul nostru — condusă de Henri Lhote în masivul Tassili a durat 16 luni (februarie 1956 — mai 1957). Membrii expediției în frunte cu H. Lhote s-au întors din deșert în iunie 1957. Reproducerea picturilor preistorice descoperite de expediție au fost expuse la Paris în noiembrie 1957 — mai 1958... Rezultatele expediției au fost publicate în lucrarea „Despre descoperirea frescelor din Tassili” — Paris, 1958, imediat după închiderea expoziției.

Cit privește identitatea uimitoare dintre motivele reproducerilor rupestre tasilienice și obiceiurile triburilor africane actuale, triburi numite în articolul din „Flacăra” cu numele „Segri”, acestea sînt de fapt triburile Senufo din Guineea și de pe Coasta de

Fildeș, care și azi folosesc, ca și strămoșii lor, măștile religioase.

...Cînd se vorbește în articol despre perioadele culturii străvechi sahariene se folosește termenul *bovidieni*; mi se pare mai potrivită denumirea de perioada păștorilor sau a crescătorilor de vite. Perioada a treia... trebuia să fie numită epoca călăreților și a carelor de război”.

Corespondentul nostru arată în continuare necesitatea unei dezvoltări mai ample a unor capitole; sîntem de acord cu această necesitate, însă trebuie să se aibă în vedere faptul că amploarea unor asemenea materiale este condiționată și de spațiul limitat de care dispune o publicație.

Am citit în nr. 40 al „Flacărilor” articolul intitulat „Pe urmele unei vechi culturi” care se referă la vechea cultură a popoarelor din continentul negru. Mi-a plăcut mult și sînt de părere că asemenea materiale ar trebui să apară mai des, ele contribuind la informarea cititorilor.

Carmen ANDREA
str. A. Mureșanu 52
Cîmpia Turzii

DE LA CORESPONDENȚI

Un nou bloc cu 9 etaje la Onești. (N. Olaru, București)

Sudură. (Sandu Păun, mecanic la uzina Grozăvești)

vă piană și orchestră de Jan Ladislav usik 11.15: Universitatea tehnică dio 11.30: Piese de estradă 12.05: ese corale 12.30: Muzică de cameră 13.01: Din cîntecele și dansurile popoarelor 13.30: Limba noastră (reluare) 14.01: Cîntă Livia Brătulescu și Vasile Icu — muzică ușoară 14.05: Duete din berete 14.35: Cîntece și jocuri populare 15.00: Actualitatea în țările socialiste 15.25: Piese simfonice românești 16.12: Recital Elisabeth Schwarzkopf 16.30: Muzică de cameră de Beethoven 17.02: elodii românești de estradă 17.30: atul medicului (reluare) 17.35: Anunțuri, reclame, muzică 18.05: „Ciclu de lițiere muzicală” 18.45: Din lirica socială 19.00: Ansambluri artistice scoare 19.30: Teatru la microfon — „Balgul” de Mihail Sadoveanu 20.53: Muzică instrumentală 21.10: Muzică populară din Banat 21.50: Interpreți de muzică ușoară (reluare) 22.30: Mari poeți lumii — Adam Mickiewicz 22.40: verturi și arii din operele lui Paisiello 23.05: Cvintetul în do diez minor pentru coarde și pian de Tudor Clorțea 23.33: Muzică ușoară 0.10: Concert din opere.

Programul III 21.10: Simfonia de meră de George Enescu; Simfonia I re major de Gustav Mahler 22.25— 22.59: Concert coral.

SÎMBĂȚA 2 NOIEMBRIE 22.00: Concert de dimineață 6.05: Piese de estradă 6.20: Gimnastică 6.30: Emisiunea pentru sate 6.40: Jocuri populare 6.45: Salut voios de pionier! 7.10: Infară 7.30: Statul medicului — Otilie 7.35: Anunțuri, muzică 7.45: ntă taraful G.A.C. din comuna Rofinești, regiunea București 8.06: Bouri și tarantole 8.30: Piese simfonice 00: Roza vînturilor 9.25: Cîntece onierești 9.40: Jocuri populare 10.00: uică ușoară românească 10.29: Conrtul pentru chitară și cvartet de coarde de Mauro Giuliani 11.05: Muzică din opera „Bastienne și Bastienne” de Mozart 11.30: Orchestre de estradă 12.00: Muzică populară 12.20: În săli și pe staioane 12.30: Concertul în re major pentru violoncel și orchestră de Haydn 13.10: Muzică din opere românești

14.00: Cîntă Eugenia Frunză, Alexandru Titruș și Ion Șerban 14.30: Muzică ușoară 15.00: Fragmente din opera „Mignon” de Ambroise Thomas 15.30: Prelucrări corale 15.45: Actualitatea literară în ziarele și revistele noastre 16.00: Cvartetul de coarde în mi de Virgil Onițiu 16.15: Vorbește Moscova! 16.45: Cîntă Florea Ciocă 17.12: Dansuri germane de Beethoven 17.30: Cîntece pentru cei mici 18.00: Muzică ușoară de Vasile Veselovschii 18.20: Poeme simfonice 19.00: Almanah științific 19.25: Muzică de dans 20.10: Dansuri instrumentale 20.30: Pe teme internaționale 20.45: Muzică populară cerută de ascultători 21.15: Carnet plastic 21.25: Muzică de dans 23.17: Trei piese pentru pian de Schubert — interpretăză Sviatoslav Richter.

Programul II 10.10: Coruri din opere 10.30: Muzică de estradă 11.00: Cîntece 11.15: Universitatea tehnică radio 11.30: Simfonia în la major de George Ștephănescu 12.05: Opereta „Vint de libertate” de Dunaevski — montaj 13.02: Muzică ușoară 13.30: Cîntece și jocuri populare 14.05: Arii vesele din opere 14.35: Muzică instrumentală și vocală de Manuel de Falla 14.55: Melodii populare 15.26: Cantata „Femeile” de André Campra; Fragmente din suita „Muzica apelor” de Händel 16.12: Formația de muzică ușoară condusă de Horia Ropcea 16.30: Știința în slujba păcii 16.40: Cîntece de Sergiu Sarcizov 17.00: Din folclorul popoarelor 17.30: Însemnări de reporter 17.35: Anunțuri, reclame, muzică 18.05: Săptămîna muzicii sovietice — muzică vocală 18.25: Melodii populare îndrăgite 19.00: Fragmente din opereta „Vinzătorul de păsări” de Zeller 19.30: Romante 20.00: Muzică de dans 20.30: Noapte bună, copii! 20.40: Muzică de dans 21.20: Recital Elena Cernei 21.45: Agendă teatrală 22.00: Cantoneta „O sole mio” interpretată de Nicolae Herlea, Giuseppe di Stefano, Mario Lanza și Claudio Villa 22.14: Lucrări de Claude Debussy 23.05: Muzică de dans.

Programul III 21.20: Muzică de cameră 22.08—22.59: Selecțiuni din opere.

PROGRAMUL DE TELEVIZIUNE

DUMINICĂ 27 OCTOMBRIE 8.50: Gimnastică 9.00: Emisiunea pentru copii și tineretul școlar — Teledurnalul pionierilor; Cartea cu Apolodor de Gellu Naum; Dans și cîntec 10.30: Reteta gospodinei 11.00: Emisiunea pentru sate 19.00: Jurnalul televiziunii 19.10: Cîntecul Ymei Sumac 19.30: Mari opere literare în creația lui Giuseppe Verdi — emisiune cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la nașterea compozitorului. În distribuție: Zenaida Pally, Petre Ștefănescu-Goangă, Lucia Stănescu, David Ohanezian, Toma Dimitriu, Eva Pătrășcanu, Ladislau Konya, Cornel Finăceanu, Valentin Loghin, Constantin Rautchi, Emil Liptac, Marian Hudac 20.45: Telemagazin 21.45: Hocus-locus — o amuzantă parodie muzicală realizată de televiziunea belgiană. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

LUNI 28 OCTOMBRIE 19.00: Jurnalul televiziunii 19.10: Pentru pionieri și școlari 19.35: Filmul „Marile familii” cu Jean Gabin, Pierre Brasseur, Bernard Blier 21.05: Artiști amatori în studio 21.35: Telesport. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

MARTI 29 OCTOMBRIE 18.30: Universitatea tehnică la televiziune 19.00: Jurnalul televiziunii 19.10: Știință și desenații, copii! — „Povestea celor 7 ani” de Octav Păncu-Iași; Sticlete — ecranizare după o povestire de Mihail Sadoveanu 19.35: Emisiune de știință — medalion: prof. dr. Gh. Marinescu, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea; Literatură științifică; Jurnal de știință și tehnică 19.55: Drumetind prin București — prezintă Radu Albala 20.20: Teatrul, artă realistă (VIII). Teatrul spaniol

— „Judecătorul de divorțuri” de Cervantes; „Fata cu ulciorul” de Lope de Vega și „Doamna nevăzută” de Calderon de la Barca. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

JOI 31 OCTOMBRIE 19.00: Jurnalul televiziunii 19.10: Pentru tineretul școlar 19.35: Pe drumul străbunilor 20.30: Transmișiune de la Institutul de fizică atomică al Academiei R.P.R. (II) 20.50: Transmișiune din studioul de concert al Radioteleviziunii — Concertul în do major pentru orgă și orchestră de Haydn și Divertisment nr. 17 în re major de Mozart. Interpretăză orchestra de studio a Radioteleviziunii, dirijor Ludovic Bacî. Solist Helmuth Plattner. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

VINERI 1 NOIEMBRIE 18.30: Universitatea tehnică la televiziune 19.00: Jurnalul televiziunii 19.10: Pentru tineretul școlar — în vizită la Muzeul literaturii romne (VI) 19.35: Moment coregrafic 20.00: Săptămîna 21.00: Filmul „Marea de Azov” 21.20: Muzică populară românească. Soliști: Ana Balaci, Maria Păunescu și Petre Săbădeanu. În încheiere: Buletin de știri, buletin meteorologic.

SÎMBĂȚA 2 NOIEMBRIE 19.00: Jurnalul televiziunii 19.10: Pentru copii — caietul cu desene 19.35: Filmul „Oameni de afaceri” 21.00: În fața hărții 21.10: Harpaon și ceilalți... — montaj literar 21.55: Muzică ușoară cu Gigi Marga și Nicolae Nițescu. În încheiere: Buletin de știri, sport, buletin meteorologic.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”
Macheta: Ion Vulpescu

Sănătate,
bună
dispoziție,

... dând
copiilor
dulciuri

**BOMBOANEL
MEDICINALE**

**FLAVISEPT
NEGRO
EUCALIPT**

vă apăără
de
afecțiunile
căilor
respiratori

**BOMBOANELE MEDICINALE
SE GĂSESC DE VÎNZARE
LA DROGHERII ȘI LA MAGAZINELI
CU PRODUSE ZAHAROSE**

PASTELE FĂINOASE
nu trebuie să lipsească
din nici o gospodărie

PASTELE FĂINOASE
au o variată întrebuințare
în alimentație

Rezultate exceptionale

LA SPĂLAT CU

- **PERLAN ALB** pentru țesături din lână, mătase naturală și fibre sintetice
- **PERLAN ALBASTRU** pentru țesături din în, bumbac și cânepă
- La aceeași cantitate de articole pentru spălat se folosește o cantitate mai redusă de „Perlan” în comparație cu ceilalți detergenți.

